Vlaams Parlement

vergadering **C217**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 25 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het pleidooi voor een Europese culturele New Deal 'Odysseus'
– 2299 (2020-2021) 5

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het benoemen van de raad van bestuur van het Vlaams Audiovisueel Fonds en andere culturele organisaties
– 2456 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de aanstelling van een bestuurder bij het Vlaams Audiovisueel Fonds en het effect van zijn uitspraken over vrouwen en mensen uit de lgbtqi+- gemeenschap
– 2458 (2020-2021) 10

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het belang van erfgoed in cultuureducatie
– 2474 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, en aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Dag van de Cultuureducatie
– 2568 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Dag van de Cultuureducatie
– 2588 (2020-2021) 17

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de organisatie van de World Choir Games
– 2486 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de organisatie van de World Choir Games
– 2497 (2020-2021) 30

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de nieuwe literaire prijs 'de Boon' en het literaire prijzenlandschap in Vlaanderen
– 2545 (2020-2021)
VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de nieuwe literaire prijs 'de Boon'
– 2548 (2020-2021) 38

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de impact van de regiovorming op de cultuursector
– 2563 (2020-2021) 42

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de bestuurlijke hervormingen in het museale landschap
– 2584 (2020-2021) 51

VRAAG OM UITLEG van Gustaaf Pelckmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het pleidooi voor een Europese culturele New Deal 'Odysseus'
– 2299 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Ik had al lang een vraag over de Europese culturele New Deal. Ze heeft een tijdje op het schap gelegen. Je zou dan denken dat daar haar op komt, maar dat is meer dan ooit niet waar, want COVID-19 is in heel Europa aanwezig en de druk op de cultuursector in Europa is meer dan ooit actueel. Ik ga dus ineens van start met een naar mijn aanvoelen boeiende vraag.

"Een breed continentaal publiek-privaat partnerschap tot stand brengen tussen overheden, universiteiten en scholen, stichtingen, openbare media en in de eerste plaats de European Broadcasting Union, artiesten, grote mecenassen en het maatschappelijke middenveld." Dat is een hele mond vol. Het is een project, met een mooie naam uit een Griekse sage, namelijk Odysseus, dat zich in een open brief liet omschrijven door een tiental Europese academici, filosofen, schrijvers, politici, cultuur- en mediaprofessionals enzovoort.

Zij stellen in die brief dat de transnationale cultuur een van de grote krachten zou moeten worden van Europa maar dat er, zoals we al vrij lang vaststellen, tegelijkertijd altijd de neiging is om die gedeelde cultuur toch maar te negeren, dikwijls uit heel nationalistische reflexen. Dat verhindert Europa blijkbaar om samen vooruit te kijken, terwijl we meer dan ooit behoefte hebben aan Europese eenheid, niet het minst in die fantastisch boeiende sector van de cultuur en de media.

De groep pleit voor een Europese culturele New Deal, in de beste traditie van de renaissance, waarbij de brug geslagen wordt tussen kunst, techniek en technologie. Dan worden ze heel concreet en daar houd ik wel van: dat vereist een echt Europees cultuurbudget dat volgens hen het best federaal wordt beheerd. Als een van de gevaren ziet de groep de identiteitsneutraliteit, die er al dikwijls toe geleid heeft dat de Europese instellingen de vraag naar een meer Europese cultuur en Europees cultuurbeleid telkens verwaarlozen en systematisch hebben onderworpen aan een zielloos en gevoelloos pragmatisme.

Met de coronacrisis pleiten ze voor een omslag waarbij men zegt dat we massaal Europees moeten investeren in creativiteit want de wereld is zich op dit moment aan het heruitvinden. Deze sector kan daarvoor van zeer groot belang zijn. Ten slotte moeten de lidstaten cultuur zelf een prominente plaats geven in hun herstelplannen. Ze beschouwen die investeringsprioriteit voor de lange termijn als primordiaal.

Minister-president, ik neem aan dat u die boodschap gelezen hebt. Hoe evalueert u die analyse en het pleidooi van de groep voor een Europese culturele New Deal? Wat is uw appreciatie daarvan? Hoe evalueert u de vraag dat minstens 2 percent van het totale budget aan cultuur besteed moet worden, zoals gepland is in een resolutie die het Europees Parlement onlangs heeft goedgekeurd? Ziet u net zoals de groep cultuur als een essentieel deel van de herstelplannen en als investeringsprioriteit op korte en middellange termijn? Eigenlijk verwijs ik daarmee naar de veerkrachtplannen van de Vlaamse Regering.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb de open brief in De Standaard van 27 februari 2021 ook gelezen. De opinie sluit aan bij een voorafgaand 'joint statement' van drie grote Europese koepelorganisaties uit de culturele sector, Culture Action Europe, European Cultural Foundation en Europa Nostra, die op 25 november 2020 al pleitten voor 'A Cultural Deal for Europe – a central place for culture in the EU's post-pandemic future'.

Ik kan de analyse en het pleidooi van deze open brief op bepaalde punten volledig bijtreden en op andere punten heb ik een wat verschillende visie. Ik probeer me nader te verklaren. Het uitgangspunt van de brief is inderdaad, zoals u aanhaalt, dat wij als Europeanen de neiging zouden hebben om onze gedeelde cultuur te negeren en te veel de focus zouden leggen op onze eigen nationale of regionale culturen. Dat is niet mijn ervaring en dat is niet hoe ik identiteit zie. Ik zie een Europese Unie die gevestigd is op en werkt vanuit gedeelde Europese waarden die fundamenteel en ook cultureel zijn. We hebben een gemeenschappelijke geschiedenis en cultuur die ons duidelijk verbindt. Er is bijvoorbeeld de traditie van de Hanzesteden die nog steeds doorwerkt, niet enkel economisch maar ook cultureel. En ik moet u ook niet vertellen dat de sporen van onze eigen Vlaamse meesters nog doorheen de hele EU terug te vinden zijn, net zoals we ook hier in Vlaanderen sporen terugvinden van bijvoorbeeld Italiaanse meesters.

Ik zie ook niets fout in aandacht voor de eigen nationale of regionale culturen. Integendeel, het gaat om een samenspel van alle lagen van identiteit die als het ware als concentrische cirkels elkaar aanvullen en versterken. Ik noem dat het matroesjkamodel. Elke laag is daarin van belang om de laag erboven en eronder hun volle betekenis te geven. Daarom is ook het concept van culturele en taalkundige diversiteit bijzonder belangrijk in de constructie van de EU. Daarom is wat betreft de culturele bevoegdheden beslist dat de EU hierin aanvullend en ondersteunend werkt voor de nationale overheden Dat is verdragsmatig vastgelegd in art. 167 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. De subsidiariteit speelt hierin een belangrijke rol en ik zie geen reden om daaraan te tornen.

Waar ik de brief wel helemaal kan volgen, is in het idee dat, eerst en vooral, cultuur een belangrijke rol te spelen heeft in de toekomst van onze maatschappij, ten tweede dat de culturele dimensie zeker niet mag worden vergeten in alle plannen voor herstel, en ten derde dat we cultuur op nieuwe manieren moeten inzetten, bijvoorbeeld door het versterken van bruggen met andere sectoren zoals wetenschap en technologie. Ik durf zelfs te stellen dat we in Vlaanderen deze weg al ingeslagen zijn en dat we pionierswerk doen.

Over de culturele dimensie van onze herstelplannen zal ik in antwoord op uw derde vraag enkele zaken zeggen. Wat het versterken van kruisbestuiving tussen cultuur en andere sectoren betreft, verwijs ik graag naar het beleid dat we reeds ontwikkelden, bijvoorbeeld met betrekking tot innovatieve partnerprojecten. Dit jaar vindt de vijfde oproep plaats. Hierbij wordt de samenwerking tussen culturele en niet-culturele actoren gestimuleerd waarbij van de niet-culturele partner een inbreng verwacht wordt van 25 procent van de totale kosten. Ik kijk ook met veel interesse naar de ideeën over het nieuwe Europese Bauhaus, waarin gestreefd wordt naar nieuwe manieren om architectuur, kunst en design in te zetten richting een innovatieve, duurzamere en kwalitatievere leefomgeving voor alle Europese burgers. Vergroening en inclusie zijn hierbij centrale begrippen en de mindset van kunstenaars en creatieven kan werken als een belangrijke katalysator.

De brief pleit ook voor een Europees cultuurbudget, maar dat is er natuurlijk al in de vorm van het programma Creatief Europa. We zijn erin geslaagd om de onderhandelingen over de nieuwe meerjarenbegroting van de EU en ook het nieuwe programma Creatief Europa voor de periode 2021-2027 eind vorig jaar politiek af te kloppen, en ik ben erg blij dat Creatief Europa met een gevoelig

versterkt budget en breder toepassingsgebied uit die onderhandelingen gekomen is. Dat is een duidelijk signaal voor het belang dat we vanuit Europees perspectief aan cultuur hechten. Het gaat niet enkel om de retoriek, het gaat ook om de centen.

De brief pleit voor transnationale projecten, en dat is net waar Creatief Europa werk van maakt, met geoormerkte budgetten gericht op projecten voor grensoverschrijdende culturele samenwerking of het uitbouwen van Europese netwerken. En het mag gezegd worden: Vlaanderen scoort traditioneel erg goed in oproepen van Creatief Europa.

We boksen boven ons gewicht dankzij de hoge kwaliteit van onze actoren in het veld en de sterke internationale netwerken waarin ze al dagenlang samenwerken en gewaardeerde partners zijn. Ik denk dat we daar heel trots op mogen zijn, en mijn beleid is er in elk geval op gericht om deze goede scores te behouden en verder te versterken waar mogelijk.

In uw vraag over minstens twee procent van het totale budget verwijst u naar de resolutie van het Europees Parlement van 17 september 2020 over het culturele herstel van Europa. In punt 5 van die resolutie komt inderdaad het idee naar voren om ten minste 2 procent van de faciliteit voor herstel en veerkracht te reserveren voor het herstel van de culturele en creatieve sector, afhankelijk van zijn specifieke behoeften. Het gaat hier, voor alle duidelijkheid, dus niet om het totale budget van de EU, maar wel om het budget dat gelinkt is aan de relancemiddelen op Europees niveau, de zogenaamde faciliteit voor herstel en veerkracht. De methode van deze middelen bestaat erin dat er een Europees kader wordt vastgelegd waarbinnen elk van de lidstaten een eigen plan voor herstel en veerkracht indient.

De deadline voor het indienen van deze plannen ligt op eind april 2021, dus volgende maand. Alle lidstaten zijn hier op dit moment dus intensief mee aan de slag en van Vlaamse kant zal een heel aantal projecten van ons plan voor Vlaamse Veerkracht onder dit instrument worden geschoven. Het Europese kader legt de nadruk op projecten voor vergroening en digitalisering en in een eerste selectie van projecten hadden we voor Cultuur vooral onze digitaliseringsprojecten hierin een plaats gegeven, voor ongeveer 10 miljoen euro.

Vorige week hebben we beslist om deze culturele projecten toch niet in het plan voor herstel en veerkracht te schuiven, en ze zullen dus buiten deze Europese middelen worden gehouden. Hiervoor zijn er vooral technisch-budgettaire redenen. Niet alle projecten passen immers even gemakkelijk in de Europese kaders met specifieke sjablonen en rapporteringen. We hebben hier dus stap voor stap zo efficiënt mogelijk onze projecten geselecteerd met het oog op een minimale administratieve last. Maar uiteraard – en dat is het belangrijkste – blijven de engagementen en projecten van ons plan Vlaamse Veerkracht onverminderd overeind, niet het minst de culturele plannen daarin.

Kortom, ik begrijp de vraag van de sector om een bepaald percentage van de relancemiddelen aan cultuur te besteden, zeker omdat de culturele en creatieve sectoren enorm veel schade ondervinden van deze crisis, maar of onze Vlaamse projecten met Europees geld of met Vlaams geld worden gefinancierd, maakt op het terrein geen verschil, dat is louter een begrotingskwestie.

U vraagt of ik cultuur als een essentieel deel van de herstelplannen zie. Deze vraag is sterk gelinkt met de vorige vraag en ik denk dat ons relanceplan Vlaamse Veerkracht hier een duidelijk antwoord op geeft. Culturele investeringen, onder andere in infrastructuur en in digitalisering, krijgen hierin een belangrijke rol. We zorgen er bijvoorbeeld voor, wat culturele infrastructuur betreft, dat het bouwproject Musea Brugge, Groeningeabdij en Schouwburg Kortrijk, Kursaal Oostende, het renovatieproject van deSingel enzovoort worden gesubsidieerd.

De steun aan culturele infrastructuur bedraagt dan ook een kleine 100 miljoen euro. Wat digitalisering betreft, denk ik onder andere aan het opzetten van het verenigingsloket, het digitaliseren van collecties en het integratietraject voor erfgoeddatabanken. Deze culturele investeringen doen we niet zonder de overtuiging dat ze essentieel zijn voor herstel, niet alleen op korte, maar ook op lange termijn.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister, dank voor deze zeer uitgebreide toelichting. Ik was eigenlijk wel benieuwd hoe u zich daar als uitgesproken Vlaamsnationalist tegenover verhoudt. U spreekt er genuanceerd over. Maar als het concreet wordt, gaat het op een bepaald moment altijd weer over de middelen. We weten met ons allen dat van de 5,9 miljard euro uit het Europees herstelfonds dat naar België gaat, er 2,225 miljard euro door Vlaanderen kan worden besteed.

Ter voorbereiding van deze vraag om uitleg heb ik de veerkrachtplannen even doorgenomen. Ik ben nog niet helemaal overtuigd. Als ik daar snel door ga, zie ik dat de woorden 'kunst' en 'cultuur' er nauwelijks twee keer in staan, en 'film' één keer, onder de noemer van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF). U hebt inderdaad gelijk, de infrastructuurprojecten worden vermeld alsook het ticketingplatform.

Maar als je de oproep ook goed leest, merk je dat het ook effectief gaat over inhoudelijke artistieke projecten waarbij echt ingezet wordt op de inhoudelijke kwaliteit.

Ik hoor dat jullie die middelen niet uit het Europese fonds zullen halen maar zelf op tafel zullen leggen. Ik heb hierover twee vragen.

Blijft die beoogde 2 procent behouden, zoals de Odysseus van de landen vraagt? Blijft die 2 procent uw ambitie?

Mogen we nog wat meer uitgewerkte plannen verwachten? Hiermee sluit ik mijn vraag af. U weet dat wij koele minnaars zijn van een cultuurbeleid dat enkel draait om digitalisering en gebouwen. We weten dat dat heel belangrijk is, maar onze artiesten, de mensen die dit elke dag moeten waarmaken in soms erg precaire situaties, hebben wel hoop en recht op een financiële tegemoetkoming.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, collega Pelckmans, voor deze vraag. Het is fijn om zo'n vraag eens te bekijken vanuit helikopterperspectief. Vanmorgen hadden we het vooral over de details van onze eigen decreten. Het gaat hier echter ook over de vraag hoe ons Vlaamse cultuurbeleid zich verhoudt tot dat in de rest van Europa.

Minister-president, ik ben eigenlijk ongelooflijk jaloers op u. Ik kijk er ook naar uit om dat bezoekerscentrum te bezoeken. Corona heeft ervoor gezorgd dat we dit bezoek niet samen konden afleggen, maar ik kijk ernaar uit om dat heel snel te kunnen doen, post corona of nog liever daarvoor. Ik was er alleszins graag bij geweest.

Ik bedank collega Pelckmans nogmaals voor deze vraag. Ik denk dat de vraag heel terecht is. Halen we die 2 procent voor Cultuur uit het herstelfonds? Die vraag geldt ook voor de Vlaams begroting. We komen uit een periode waarin die 2 procent, die Europees als norm vooropgesteld werd, nooit gehaald werd. Ik denk dat we op een gegeven kwamen aan 1,78 procent van onze begroting, voorbehouden voor Cultuur. Nu zitten we net boven 1 procent. Ik denk dat we die ambitie, die Europees gekoesterd wordt, ook in Vlaanderen zeker moeten koesteren. Ik vind ook dat we vanuit Vlaanderen absoluut moeten blijven meewerken aan dat

Europese project. We kennen allemaal de bevlogen woorden die –verkeerdelijk, blijkt nu – toegeschreven werden aan Jean Monnet: "Si c'était à refaire, je commencerais par la culture." Dat Europese project is dus ook wel geschraagd door een gedeelde Europese cultuur. Zelfs al deel ik uw visie niet, we mogen toch de cultuur in ons landsdeel niet veronachtzamen en moeten die versterken. U maakt de vergelijking met de matroesjka's. Identiteit is inderdaad veellagig.

Ik ondersteun dus de vraag van collega Pelckmans. Zullen we, op Europees en Vlaams vlak, die 2 procent ooit bereiken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Pelckmans, wat het herstelbeleid betreft: België krijgt, afgerond, 6 miljard euro. 2 procent daarvan is 120 miljoen euro. Het zal me benieuwen wat de federale overheid en de andere gewesten zullen kunnen besteden aan cultuur van de middelen die daarnaartoe gaan.

Ik kan u zeggen dat Vlaanderen 2,3 miljard euro, komende uit Europa, besteedt. We leggen daar nog eens 2 miljard euro eigen middelen bovenop. Dat komt dus neer op 4,3 miljard euro. Alleen al voor de culturele-infrastructuurprojecten wordt 100 miljoen uitgetrokken, meer dus dan 2 procent van die 4,3 miljard euro. Daarbij komen dan nog de budgetten voor digitalisering. Ik denk dus dat we zeker ons steentje daartoe bijdragen. Het zal me benieuwen wat de andere geledingen doen op het vlak van cultuur.

Mevrouw Segers, ik begrijp dat u die vraag stelt. Ik kan vandaag geen perspectief bieden als we voor het cultuurbudget op 2 procent van het totaalbudget komen. Ik weet dat ik naar het einde van het jaar een vraagstuk heb op te lossen in onze begroting van 2,5 miljard euro structureel deficit ten gevolge van corona. Ik zal als een kloek waken over het cultureel budget, dat mag u van mij aannemen. Zeggen dat er op heel korte termijn perspectief van 2 procent inzit, dat kan ik niet, ik hou er niet van om rond de pot te draaien of valse verwachtingen te scheppen. Vandaag kan ik geen perspectief van 2 procent van het totaal bieden. We moeten eerst ons tweejarenplan uitzetten. Hoe we dat budget weer in evenwicht krijgen op budgettair vlak is onze eerste uitdaging.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Minister-president, ik heb toch wat gemengde gevoelens bij uw antwoord. Ik begrijp natuurlijk uw budgettaire bezorgdheden, maar ik wil die toch blijven afzetten tegen alles wat we meegemaakt hebben in deze sector door covid en hoe erg de sector eraan toe is en nog zal zijn. Ik hoop echt dat u dat blijft meenemen.

Ik begrijp dat u niet naar die 2 procent terug kunt stappen, maar dat er een richting moet zijn, verwacht ik echt wel van u, dat zou de sterkte moeten zijn van de minister-president die bevoegd is voor Cultuur. Ik geloof dat u er oprecht geloof aan hecht om daarvoor te gaan.

Ik eindig met een korte beschouwing. Ik was op de Dag van de Cultuureducatie 'Erfgoed is'. In de workshop diversiteit, cultuureducatie en onderwijs kwam er een studie aan bod van de Universiteit Antwerpen (UAntwerpen). Daar bleek uit een bevraging bij jongeren met een migratieachtergrond dat de Europese identiteit bijzonder belangrijk was. Wij hebben een gevoel bij een Belgische en Vlaamse identiteit. Voor hen was een Europese identiteit van groot belang. Men kan daar natuurlijk negatief naar kijken en zeggen dat ze met Vlaanderen niets te maken willen hebben. Ik denk dat dit absoluut een uitdaging is om de generatie van de toekomst die Europees wil denken en daarover wil waken, te ondersteunen.

Het past toch wel bij die vraag naar een toekomstperspectief en naar hoop om dit mee te geven, zodat u nog meer overtuigd bent om voor die middelen te vechten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het benoemen van de raad van bestuur van het Vlaams Audiovisueel Fonds en andere culturele organisaties
– 2456 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de aanstelling van een bestuurder bij het Vlaams Audiovisueel Fonds en het effect van zijn uitspraken over vrouwen en mensen uit de lgbtqi+- gemeenschap
– 2458 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman (Groen): Vorige week raakte bekend dat Jef Elbers voor het Vlaams Belang werd voorgedragen om te zetelen in de raad van bestuur van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF). Elbers is bekend van zijn bijzonder homofobe, vrouwonvriendelijke en racistische uitspraken in het verleden en herhaalde die zonder enig voorbehoud in De Standaard van 13 maart 2021.

Films, series, televisie hebben er mee voor gezorgd dat de lgbtq+-gemeenschap steeds beter aanvaard wordt. Niemand kijkt op van twee vrouwen of mannen die zoenen in een serie. Dat is een vooruitgang die we moeten koesteren. Het Vlaams Audiovisueel Fonds kan daarom niet bestuurd worden door iemand die deze vooruitgang openlijk en trots afremt. De aanstelling van Jef Elbers zou bovendien frontaal botsen met de nieuwe bestuurscode Cultuur waar u, minister Jambon, mee aan de slag zou gaan. Door mensen zoals Elbers te laten zetelen in de raad van bestuur van het Vlaams Audiovisueel Fonds geeft deze Vlaamse Regering homofobie er een vaste plek.

De regering negeert zo die bestuurscode Cultuur. Die stelt dat diversiteit binnen de Vlaamse cultuurinstellingen van belang is. Mensen die homofobie verheerlijken en versterken, blokkeren die diversiteit in ons cultuurlandschap. In een week waarin iedereen homohaat en homofobie sterk veroordeelt, is dat onaanvaardbaar.

Ondertussen werd de voordracht van de heer Elbers door zijn partij ingetrokken, maar dit voorval doet wel nog steeds heel wat vragen oproepen.

Hoe kon deze aanstelling gebeuren, minister? Er is uiteraard het Cultuurpact, maar er is ook de nieuwe bestuurscode Cultuur. Heeft de Vlaamse Regering de voordrachten op enige wijze aan die nieuwe bestuurscode afgetoetst, aangezien eerder aangegeven werd dat dit de intentie zou zijn? Zo ja, hoe kon deze aanduiding dan toch bekrachtigd worden?

Werden er, zoals aan alle partijen toch werd gevraagd, ook door Vlaams Belang twee personen – een man en een vrouw – voorgedragen als bestuurders voor het Vlaams Audiovisueel Fonds? Waarom werd de kandidatuur van Elbers dan zomaar aanvaard en weerhouden? Zeker als de genderevenwichten bij de voordrachten voor het VAF sowieso niet werden gerespecteerd, want er werden vijf mannen en twee vrouwen afgevaardigd. Waarom werd het genderevenwicht niet gerespecteerd?

Zullen er aanpassingen komen in volgende benoemingsrondes om dergelijke aanstellingen te vermijden? Zo ja, welke? Hoe zien de minister en de Vlaamse Regering de samenstelling van de raden van bestuur van culturele instellingen in de toekomst?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): De vraag zoals ik ze heb ingediend is, net zoals die van mevrouw Meuleman, ondertussen een beetje oud nieuws, maar toch blijven deze vragen absoluut overeind. Het is al twintig dagen geleden – het was op 5 maart 2021 – dat de bestuurders van een reeks cultuurorganisaties werden samengesteld, en een van die organisaties was het Vlaams Audiovisueel Fonds, en daar droeg het Vlaams Belang Jef Elbers voor. Op 13 maart heeft De Standaard dan een artikel gepubliceerd waarin een aantal bijzonder vrouwonvriendelijke en homo- en transfobe uitspraken van de heer Elbers niet alleen werden opgediept, maar in een interview met die krant ook nog door hem werden bevestigd. Ik ga die uitspraken, die zeer verwerpelijk zijn, niet nog eens herhalen. Dat zou hem te veel eer aandoen.

Die voordracht is de dag nadien dan teruggetrokken, na veel morren vanuit het Vlaams Belang, dat moeten we toch wel zeggen. Eerst werd gezegd: 'We hebben hem voorgedragen en dat kan niet meer ongedaan gemaakt worden'. De dag nadien is het dan toch ongedaan gemaakt. Maar daarbij zijn toch een aantal fundamentele vragen gerezen waarvan ik hoop en verwacht dat we vandaag van de minister-president toch wel een aantal duidelijke antwoorden kunnen krijgen. Die vragen gaan inderdaad over de governance structuren, ook governance vanuit Vlaanderen, en het genderevenwicht. Bedankt collega Meuleman, om daar de aandacht op te vestigen, want dat is belangrijk.

Mijn vragen, minister-president, zijn:

Dient volgens u een bestuurder van een Vlaamse gesubsidieerde organisatie, aangeduid door de Vlaamse Regering, volgens u de visie en waarden van die organisatie te onderschrijven? Indien wel, vond u dan de oorspronkelijk ingediende voordracht van de heer Elbers toch gepast genoeg om hem voor te dragen?

De vraag naar de veroordeling: ik meld het nog eens, maar ik ben eigenlijk wel vrij gerust in de mate waarin u de vrouwonvriendelijke en homo- en transfobe uitspraken zal veroordelen. Maar onze vraag is ook: wist u dat? Heeft de Vlaamse Regering eigenlijk alle kandidaturen op voordrachten van de partijen voldoende gescreend, om te kijken of die volgens de code Cultural Governance voldoende de missie en de waarden volgen van de organisatie waarvoor ze werden voorgedragen? De vraag is dus eigenlijk niet meer of de Vlaamse Regering haar beslissing tot aanduiding zal herzien, maar wel: wat leert u daaruit? Ik denk dat dat een veel belangrijker vraag is. Wat leert u uit het feit dat hier het een en ander is misgelopen met de voordracht vanuit het Vlaams Belang? Dank u wel alvast, voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel. Collega's, volgens de statuten van het Vlaams Audiovisueel Fonds, wordt de raad van bestuur samengesteld uit elf bestuurders. Zeven bestuurders worden voorgedragen door de Vlaamse Gemeenschap, en vier onafhankelijke bestuurders worden aangesteld overeenkomstig het decreet van 22 november 2013, betreffende deugdelijk bestuur in de publieke sector.

In de raad van bestuur dient generieke deskundigheid op het terrein van de audiovisuele sector vertegenwoordigd te zijn, alsook deskundigheid op juridisch,

financieel, cultureel en artistiek gebied. De leden voorgedragen door de Vlaamse Gemeenschap worden aangesteld conform de Cultuurpactwet en het Cultuurpact-decreet.

De raad van bestuur wordt geacht een deontologische code op te stellen voor zijn leden. In deze deontologische code lezen we: "Principe 2: De Raad van Bestuur van VAF vzw beschikt over de nodige autonomie, competenties en objectiviteit om zijn verantwoordelijkheden inzake strategische sturing en controle van het Dagelijks Bestuur te kunnen uitvoeren".

Vanuit die autonomie mag en kan een bestuurder kritisch zijn of een andere mening hebben over de organisatie waarvoor hij wordt aangesteld. Dit houdt echter niet in dat een bestuurslid dergelijke homofobe uitspraken kan doen zonder gevolgen. De Vlaamse Regering veroordeelt iedere vorm van uitsluiting, discriminatie, homofobie en racisme en iedere aanzet tot haat. De uitspraken van de heer Elbers zijn niet te rijmen met de normen en de waarden die het VAF uitdraagt en stroken niet met de diversiteitsvisie die de directeur-intendant voor ogen heeft voor het VAF.

Dus ik veroordeel die uitspraken. Zoals zonet gesteld, veroordeel ik iedere vorm van uitsluiting, discriminatie, homofobie en racisme en iedere aanzet tot haat. De uitspraken die de heer Elbers tegenover De Standaard heeft gedaan, veroordeel ik dan ook met klem.

Of we op de hoogte waren toen de heer Elbers aangesteld werd? De persoon van de heer Elbers was ons bekend als scenarist en activist, en ik herinner me hem trouwens ook nog als kleinkunstzanger uit lang vervlogen tijden, maar we waren niet op de hoogte van de controversiële uitspraken die hij onder een pseudoniem heeft geschreven en die hij nadien ook nog eens in de media heeft herhaald. Ik wil nog eens duidelijk maken dat ik me dan ook uitdrukkelijk van deze uitspraken distantieer.

De beslissing tot aanduiding herzien, is niet meer nodig.

Hoe is die aanstelling kunnen gebeuren? Er is uiteraard het Cultuurpact, maar er is ook de nieuwe bestuurscode Cultuur. Voor de aanstellingen van de culturele instellingen baseren we ons op de Cultuurpactwetgeving die stelt dat in de diverse raden van bestuur alle in het Vlaams Parlement vertegenwoordigde levensbeschouwelijke en filosofische strekkingen vertegenwoordigd moeten zijn. Vanuit deze achtergrond, hebben we de vraag gesteld aan alle fracties die vertegenwoordigd zijn in het Vlaamse Parlement om voordrachten te doen van kandidaten die ook specifieke expertise aan tafel kunnen brengen. We hebben expliciet de vraag gesteld om twee personen voor te dragen: een man en een vrouw. De Vlaams Belang-fractie heeft daarop de heer Elbers voorgedragen.

De Vlaamse Regering heeft de kandidaten niet inhoudelijk gescreend op hun overtuigingen of opinies. De fracties zijn, wat ons betreft, zelf verantwoordelijk voor hun voordrachten. Zij zijn gelegitimeerd door de Vlaamse kiezer om vertegenwoordigers aan te duiden die een welbepaalde levensbeschouwelijke en/of filosofische visie vooropstaan. Het Cultuurpact heeft als historisch doel filosofische en levensbeschouwelijke minderheden te verzekeren van een stem. Het is mijns inziens niet aan de Vlaamse Regering om een inhoudelijke toetsing te doen, dat is in wezen aan de Vlaamse kiezer.

Indien het een expliciete vraag is vanuit het Vlaams Parlement om alle kandidaten inhoudelijk te screenen op hun overtuigingen en hun opinies, wil ik daar gerust het debat over aangaan. Maar ik wil duidelijk stellen dat dat een tweesnijdend zwaard is. Een inhoudelijke toetsing brengt onvermijdelijk een appreciatie met zich mee en wat voor de ene geldt, geldt voor allemaal, zonder uitzondering. We raken dan

aan een historisch evenwicht dat een lange voorgeschiedenis kent en dat een van de hoekstenen van het Belgisch compromis is. Wie aan dat draadje begint te trekken, start met de ontrafeling van de trui. Voor mij geen probleem, we moeten ons daar alleen van bewust zijn.

Dan is de vraag of er twee personen werden voorgedragen, een man en een vrouw? Zoals zonet aangehaald, hebben we de expliciete vraag gesteld om twee personen, een man en een vrouw, voor te dragen. Niet alle partijen hebben deze vraag ingewilligd. Het Vlaams Belang heeft maar één kandidaat voorgedragen. We hadden hier dan ook geen keuze om het genderevenwicht mee in scope te brengen.

Zullen er aanpassingen komen in de volgende benoemingsronde? Het Cultuurpact blijft tot op heden het leidende uitgangspunt. Maar zoals daarnet geopperd: indien het de uitdrukkelijke vraag is van de commissie, wil ik daar gerust de discussie over aangaan.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, dank voor uw antwoord, en voor de opening die u toch laat om inderdaad, zoals u dat zo mooi zegt, die trui een beetje te willen ontrafelen.

Wat ons betreft, mag die trui zeker voor een stuk worden ontrafeld. Ik denk, met andere woorden, dat we toch wel eens opnieuw kunnen en moeten nadenken over we hoe die afvaardiging in onze Vlaamse culturele organisaties aanpakken. Wij beseffen zeer goed dat het Cultuurpact natuurlijk speelt, en dat dat dan ook voor een deel federale materie is, maar onze vraag is toch om, waar mogelijk, de instrumenten die ons ter beschikking staan, te gebruiken en zo veel mogelijk in te zetten. In de tussentijd en in afwachting van een meer grondige hervorming stel ik inderdaad ook voor dat we bekijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat aan een aantal basisvoorwaarden wordt voldaan.

Ten eerste moet ervoor worden gezorgd dat de mensen die vanuit de politiek worden afgevaardigd, over de nodige expertise en competenties beschikken. Ik denk dat dat essentieel is en dat we dat kunnen verlangen. Ten tweede moeten we er zeker voor zorgen dat ze inderdaad de waarden uitdragen waar culturele instellingen voor staan. Ik denk dat dat heel duidelijk is bij een organisatie zoals het VAF. Ik denk dat het dan niet zo moeilijk kan zijn om de manifeste schendingen aan te pakken, zonder dat dat ons zeer ver leidt en dat betekent dat we ons dan inhoudelijk heel sterk gaan bemoeien. Minister-president, ik denk dat een tussenweg mogelijk is, waarbij we voorkomen dat mensen worden afgevaardigd die de waarden van de instelling die ze vertegenwoordigen, absoluut niet uitdragen. Er zou een soort basisscreening moeten komen waarbij die bestuurscode Cultuur wel degelijk wordt gehanteerd. Wij zullen daar in elk geval een initiatief toe nemen. Ik heb uw opening gehoord. Ik hoop dus dat u inderdaad, en dat is ook een oproep aan de coalitiepartners, aan de mensen van de meerderheid, toch eens samen wil bekijken of we er tegen de volgende benoemingsronde niet voor kunnen zorgen dat we stappen vooruit zetten, zodat een aantal basisprincipes worden gerespecteerd.

Ik zie een uitgestoken hand in uw antwoord. Wij nemen die met plezier aan. Ik hoop dat de meerderheidspartijen dat ook doen, en ik hoop dat we tot iets kunnen komen dat voor een compromis zorgt, in afwachting van een eventuele grondige hervorming.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord, waarmee u zich namens de Vlaamse Regering toch heel helder en expliciet distantieert van de uitspraken van de kandidaat die oorspronkelijk door het Vlaams Belang was voorgedragen. Dat is alvast heel belangrijk. Ook hoor ik, zoals collega

Meuleman uit uw antwoord begreep, dat u zegt dat het moment misschien wel gekomen is om eens te bekijken hoe we, met betrekking tot onze bestuursorganen en de samenstelling ervan, ervoor kunnen zorgen dat we twee doelen bereiken. Ik denk immers dat we die doelstellingen partijgrensoverschrijdend delen.

We willen ten eerste dat de bestuursorganen van alle instellingen en organisaties die door Vlaanderen worden gesubsidieerd, alle gezindten, levensbeschouwelijke opvattingen, opvattingen vertegenwoordigen; we willen dat dat te allen tijde gegarandeerd is. Dat is heel, heel, heel, heel essentieel. Vandaag is het immers één partij die een grote meerderheid haalt, morgen is het een totaal andere partij. We willen dat evenwicht dus te allen tijde bewaken. Ten tweede willen we de grootst mogelijke competentie en expertise in onze organisaties en instellingen die we subsidiëren.

Dat zijn dus de twee doelstellingen als we samen gaan nadenken over hoe we dat moeten doen. We hebben dat Cultuurpact. Laten we dat niet overboord gooien, maar laten we bekijken hoe we dat beter doen. Ik zie dat collega D'Hose ook het woord wil nemen. Als voorzitter van de Senaat heeft zij daartoe ook al een initiatief genomen, om dat eens te bekijken. Een orgaan als de Senaat leent zich er uitstekend toe om daar samen eens over na te denken. We gaan dat zeker doen.

Mevrouw Meuleman, u zegt dat we ergens een middenweg moeten vinden en dat er op voorhand geen screening moet gebeuren. Maar wat we op zijn minst zouden kunnen vragen aan kandidaten die door een partij worden voorgedragen, is dat zij de code van corporate governance onderschrijven, die onder leiding van de voorzitter van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC), Annick Schramme, is opgesteld. Dat impliceert dat zij ook de waarden en de visie van de organisatie waarvoor ze worden voorgedragen, onderschrijven. Wanneer ze dat niet doen, dan is het gemakkelijk om de partij erop te wijzen dat die kandidaat niet kan worden voorgedragen.

Dan hoor ik – en dat is wel ontstellend – dat de Vlaams Belang-fractie, in tegenstelling tot alle andere partijen, die altijd man-vrouw, vrouw-man hebben voorgedragen, dat niet heeft gedaan. Ik betreur dat jullie dat in de 21e eeuw, waarin er een volledig genderevenwicht moet zijn – vrouwen maken 51 procent van de bevolking uit – nog niet doen. Het wordt echt tijd dat jullie de 21e eeuw binnentreden.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Voorzitter, mevrouw Segers gaf het al aan, maar ook ik wil graag tussenkomen over het Cultuurpact. Ik wil absoluut de uitgestoken hand van de minister-president en van uzelf aannemen om daar met zijn allen aan te werken. Ik denk dat we dit effectief breed moeten zien. Ik denk dat we het cultuurpactdecreet maar ook de cultuurpactwet waarbij het decreet gewoon de overname is van de wet kom, moeten durven bekijken. Als er een plek is waar we het daarover kunnen hebben, is het de Senaat. Wat uw ideeën ook zijn over de toekomst van de Senaat, het is de plaats waar de deelstaten elkaar ontmoeten. En zolang de Senaat bestaat, vind ik als voorzitter daarvan dat hij ook moet draaien. Het plannen van hoorzittingen waarbij over alle partijgrenzen heen kan worden gereflecteerd over het Cultuurpact lijkt me daartoe een heel goede aanzet. Ik kan me perfect inbeelden dat daar eensgezindheid over zal zijn aan deze kant van de taalgrens. Aan de overkant zal het misschien niet zo evident zijn – laat ons een kat een kat noemen –, maar dan nog moeten we ermee durven te beginnen.

Collega's, let's go. Laat ons daar op korte termijn mee starten, want ik vind dat we dit moeten durven te zien in een breder verhaal. Ik denk dat we ook allemaal aanvoelen dat het met die politieke benoemingen in de raden van bestuur een andere kant mag uitgaan. Ik denk dat het weinig interessant is voor instellingen,

maar het is op zich ook niet zo interessant voor politieke partijen. Ik weet niet hoe het bij jullie zit, maar de manier waarop een en ander soms verloopt, is niet echt meer van deze tijd. Toen we het vorige week hadden over het voorstel van decreet van de heer Brusselmans, hebben we het daar ook over gehad. Ik stel dan ook voor dat we daarmee aan de slag gaan.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ik wil starten met wat ik vorige week ook zei. Ik ben beschaamd in jullie plaats. De voorbije tientallen jaren waren benoemingen schering en inslag. Het overschot dat net niet verkozen geraakt, gaven jullie ergens een plaatsje. En nu u ziet dat u electoraal, bij sommige partijen, op sterven na dood bent, moet dat natuurlijk plots allemaal veranderd worden. Want wat zou er anders gebeuren vanaf 2024?

Mevrouw Segers, ik hoor u graag zeggen dat de ideologische strekkingen en de samenleving te allen tijde vertegenwoordigd moeten kunnen zijn en ik ben het er zelfs mee eens. Maar dat is de afgelopen dertig jaar niet gebeurd, dat was helemaal niet het geval. Ik ben beschaamd in jullie plaats dat u dat hier nu komt stellen.

Ten tweede, over die quota en dat genderevenwicht kan ik zeer kort zijn: het is een drogreden om te stellen dat een bepaalde waarde in een bepaalde tijdsgeest zou moeten zijn. Heel die 21e eeuw, die mag u voor u houden. Ik vind dat vrouwen evenveel waard zijn als mannen en op capaciteit in die raden kunnen komen, en dat er dus absoluut geen streefcijfers voor nodig zijn. Ik ben radicaal antiquota, ook wat betreft het genderevenwicht tussen man en vrouw.

Wat mij tot slot het meest angst inboezemt, is wat ik hier hoor van collega Segers, maar explicieter nog van mevrouw Meuleman. U zegt dat we een kandidaat die een politieke fractie afvaardigt, moeten toetsen op het feit of zijn mening juist of fout is. En als die mening volgens u fout is, mag die daar niet in. Concreet zegt u dat de kandidaat overeen moet stemmen met de normen en waarden, opgenomen in de visie van een instelling. Stel u nu voor dat een instelling in haar visie zegt dat ze pro hyperdiversiteit is en dat er bij hen een evenwicht moet zijn van alle genders en alle afkomsten en wat dan ook. Dat kan. Dan gaat u dus zeggen dat iedereen die daar niet mee akkoord gaat – ikzelf ga daar trouwens ook niet mee akkoord – , bij voorbaat uitgesloten is. Daarmee beperkt u net de ideologische vrijheid. En dat is, zoals de minister-president zegt, een gevaarlijk straatje dat u inslaat. Ik weet niet of u dat beseft. Maar ik huiver daarvan.

Het stelt mij teleur, minister-president, dat u zegt dat als het parlement het erover eens is dat dat besproken moet worden, u daar zeker voor open staat. Daarmee geeft u een aanzet. De goede verstaander weet nu wat eraan komt, namelijk dat men er tegen de volgende benoeming als parlement alles aan gaat doen om Vlaams Belangers of afgevaardigden van het Vlaams Belang uit die raden te houden. Ik kan u nu zeggen: bezint eer ge begint, want het zou u verdikke nog eens zuur kunnen opbreken in de toekomst. Echt waar, ik wens het niemand toe. Voor mij moet iedereen vertegenwoordigd kunnen zijn. En ik spreek los van de vulgaire uitspraken, waar wij ons ook van gedistantieerd hebben – laat dat duidelijk zijn. Maar u probeert de discussie hier zo te trekken dat wij straks geen vertegenwoordiging meer mogen sturen naar die raden. Ik voel het zo aankomen. U bent gewoon enorm ondemocratisch. Het is een regelrechte schande.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb gezegd dat elke discussie die gevoerd moet worden, maar gevoerd moet worden. Maar ik heb ook op het gevaar gewezen. Want er zijn natuurlijk evidenties: oproepen tot haat tegen bepaalde categorieën

vanwege hun seksuele geaardheid of hun huidskleur. De Cultuurpactwet, ook omgezet in decreet, heeft natuurlijk alles te maken met vrije meningsuiting.

Mevrouw Segers, ik begrijp wat u bedoelt, maar een bestuurscode van een organisatie kan ook tot stand gekomen zijn door een toevallige politieke meerderheid die op dat moment in die organisatie vigeert – van extreem-links tot extreem-rechts, dat is onbelangrijk. Als die code dan wet wordt, kan die nooit meer gewijzigd worden. Als je aan dat draadje begint te trekken … Er zijn evidenties, en daar moeten we naar durven te kijken, maar er zitten ook veel gevaren in de discussie. Elk debat kan gevoerd worden, maar ik wijs hier toch wel op de gevaren om die deur open te zetten en ervoor te zorgen dat op een bepaald moment toevallig ontstane meerderheden van ideologieën of politieke kleuren, gaan bepalen wat nog kan en wat niet kan. Oproepen tot haat en uitsluiting van categorieën van mensen en zo, dat zijn natuurlijk zaken waar we ons allemaal in gaan vinden. Maar het zal een zeer moeilijk debat zijn, om daarin tot iets te komen dat niet het tegenovergestelde tot gevolg heeft van wat je eigenlijk aan het begin van het debat zou wensen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, ik denk dat wij ook moeilijke debatten moeten kunnen voeren en dat daar oplossingen voor kunnen worden gevonden.

We voelen allemaal aan dat wat er is gebeurd met de aanvankelijke aanduiding van mijnheer Elbers, vele stappen te ver was. Er stelt zich echt wel een probleem als zo iemand een organisatie als het VAF mee moet besturen. Hij neemt inderdaad geen blad voor de mond, geen woord terug van eerdere uitspraken. Wij voelen aan dat zoiets echt niet door de beugel kan. We moeten bekijken hoe we dergelijke zaken kunnen aanpakken zonder dat we inbeuken op het recht op vrije meningsuiting. Dat wil niemand, laat dat evident zijn. We zullen een aantal voorstellen formuleren, die zeker openstaan voor discussie, in afwachting, mevrouw D'Hose, van het grondigere debat in de Senaat, waar ik ook achter sta, en van het debat dat we zullen voeren naar aanleiding van het Cultuurpact.

Intussen moeten we, met het oog op een volgende benoemingsronde, toch al eens bekijken wat op ons niveau mogelijk is om ervoor te zorgen dat we evolueren naar het aanduiden van experts in de bestuurscommissies en niet van uitgerangeerde politici of van politici van wie men vindt dat dit een springplank kan zijn voor een latere politieke carrière. Dergelijke criteria kunnen we op de een of andere manier hanteren. Zaken die echt flagrant indruisen tegen fundamentele mensenrechten moeten we kunnen aanpakken. We gaan zeker een initiatief nemen. We hopen op jullie steun en op het gesprek daarover.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Er is zoveel gezegd en er is nog zoveel te zeggen.

Minister-president, ik geef u 100 procent gelijk wanneer u zegt dat we snel op een hellend vlak zitten. Dat is absoluut een gevaar. Dat betekent niet dat we er niet over moeten nadenken, als we zien dat er zich een aantal mistoestanden voordoen.

Anderzijds zijn er wel al mechanismen die vandaag al goed zijn ingebouwd in het proces van zelfregulering. Enerzijds zou je kunnen vragen aan toekomstige leden dat zij de code van governance van de organisatie waarin zij gaan zetelen, onderschrijven. U zegt dat dit tot stand kan zijn gekomen in een bepaalde samenstelling van een raad van bestuur die ook niet wenselijk is. Maar dat is nooit helemaal het geval, in die zin dat er natuurlijk ook huishoudelijke reglementen zijn waarin al heel wat principes worden vastgelegd. Dat is een belangrijk zelfregulerend organisme.

In de case van het VAF was in het weekend al heel duidelijk aangegeven dat de algemene vergadering die de raad van bestuur ging aanduiden al 'iNo pasará!' had gezegd: 'Dit gaat niet passeren!' Die algemene vergadering is op dat vlak al een stukje zelfregulering.

Minister-president, ik wil ook nog eens wijzen op de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering. Ik zou de Vlaamse Regering willen oproepen om te leren uit wat hier fout liep. Om te beginnen bij de concrete voordracht van de kandidaat die het Vlaams Belang dan uiteindelijk heeft teruggetrokken. Ik denk dat we dat kunnen ondervangen door te bekijken wat er op het zelfregulerende niveau gebeurt en hoe we vragen dat potentiële kandidaten een en ander onderschrijven, zonder dat we ze moeten screenen. Ik heb niet voorgesteld om te screenen.

Minister-president, ik wil u er nog eens op wijzen – ik heb er vorige week ook naar verwezen – dat volgens mij en volgens mijn fractie het absoluut niet kan dat momenteel in twee raden van bestuur twee actieve parlementsleden, momenteel met een uitvoerend mandaat, namelijk collega Brusselmans en ook collega Muyters, worden aangeduid als bestuurders van Flagey en de organisatie waarin collega Muyters is voorgedragen. Dat druist volgens mij in tegen alle regels van goed bestuur. Nu zijn zij beide rechter en partij. Ze moeten als parlementsleden de regering controleren, maar ze zitten ook in een raad van bestuur waarvan de begroting door het parlement moet worden goedgekeurd.

Voor een federale instelling is zoiets onmogelijk. Onmogelijk! Ik zou zeer graag willen – en ik ga daar zelf initiatief toe nemen – dat we dat uitbreiden naar Vlaanderen.

Ik was ook al verheugd om te zien dat dat voor de adviescommissie al is opgenomen in het Kunstendecreet. Dat was al een zeer goede zaak. Maar ik denk dat we dat moeten uitbreiden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over het belang van erfgoed in cultuureducatie
– 2474 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, en aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de Dag van de Cultuureducatie
– 2568 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Stephanie D'Hose aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Dag van de Cultuureducatie
– 2588 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman (Groen): Donderdag 11 maart 2021 werd de Dag van de Cultuureducatie georganiseerd. Het thema waarrond tal van sessies werden gehouden, was erfgoed. Aan Ilja Leonard Pfeijffer werd gevraagd om een tekst over het congresthema te schrijven. Die tekst verscheen in De Standaard, getiteld 'De

worsteling met de gevoelens en gedachten van onze voorouders'. Ik vond het persoonlijk een heel sterke tekst.

Ik citeer twee bijzonder mooie passages: "Iemand die niet leert lezen of verkiest het niet te doen, is gedoemd om slechts één leven te leiden. Hij of zij zal nooit de gedachten kennen van wie eerder mens is geweest. Iemand die nooit naar het museum gaat, zal nimmer kijken met de ogen van zijn voorouders. Iemand die geen theater of concertzalen bezoekt, zal de emoties van onze broeders uit het verleden nooit navoelen. Dat is erfgoed. Erfgoed is van levensbelang voor onze soort, want het collectieve geheugen dat in ons erfgoed is gematerialiseerd, vormt het geheim van het succes van de mensheid."

Dit citaat, en de tekst in zijn geheel, wijst op het belang van cultuureducatie, het belang dat de nieuwe generatie in contact komt met erfgoed en leert daarover een kritische houding te ontwikkelen. Het is een pleidooi om erfgoed een centrale plek te geven in de educatie van onze kinderen en jongeren.

En verder schrijft hij: "Maar juist bij diegenen die het het hartgrondigst met mij eens zijn op dit punt en die altijd al hebben beweerd dat de toekomst van de jeugd gelegen is in een degelijke tuchtiging met kunst en cultuur, ligt een ander misverstand op de loer, en dat is dat erfgoed en cultuur een onbeweeglijk en onveranderlijk pantheon vormen waarin een identiteit huist die zuiver en vrij van vreemde smetten dient te worden behoed voor elke modificatie en corruptie. Doordat elke generatie, elk individueel mens het collectieve geheugen met eigen ogen beziet, filtert en aanvult, zijn erfgoed en cultuur per definitie fluïde concepten. Juist door het erfgoed, de cultuur en de geschiedenis te bestuderen, besef je dat die altijd aan verandering onderhevig zijn geweest. Het is het kenmerk van een levende cultuur dat zij andere culturen assimileert, imiteert of overneemt. Alleen dode culturen zijn gestold en onveranderlijk, als de ruïnes van Apollo's heiligdom in Delphi."

Het aanbod erfgoed, het georganiseerd in contact brengen met erfgoed, zoals geïnitieerd door de overheid, moet een verrijking zijn. Het mag geen verarming zijn, geen reductie van geschiedenis en identiteit tot louter één perspectief.

In een van de sessies, 'Over diversiteit in onderwijs/diversiteit in erfgoed: hoe versterken ze elkaar?' – de heer Pelckmans verwees er daarnet ook al naar – kwam een studie van Noel Clycq aan bod. Daaruit blijkt dat jongeren met een migratie-achtergrond zich eerder identificeren met een Europese dan met een Belgische of Vlaamse identiteit. Dat doet ons beseffen dat we ook zoiets als Europees erfgoed kennen en dat hieraan aandacht besteden ook relevant is. Ik verwijs ook naar het opiniestuk waarnaar collega Pelckmans al eerder verwees: 'Alleen Odysseus kan Europa weer herstellen' in De Standaard van 27 februari 2021.

De Dag van de Cultuureducatie voedt in elk geval het debat over het nut van cultuureducatie op zich, maar ook hoe die het best vorm krijgt en welke reikwijdte we eraan geven. De Vlaamse Regering had eerder al de opdracht gegeven om een Vlaamse canon uit te werken. We zien graag volgende vragen beantwoord door de minister.

Minister, hoe kijkt u aan tegen cultuureducatie in brede zin? Erkent u het belang van erfgoed in de ontwikkeling van kinderen en jongeren?

Welk beleid wilt u hierrond voeren, minister? Hoe zal de Vlaamse canon hierin passen?

Wilt u ruimte voorzien voor Europees erfgoed in uw beleid rond cultuureducatie?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik zal proberen om het wat in te korten. Het was een hele boeiende dag, twee weken geleden. Het viel helaas ook samen met onze eigen commissie, waardoor ik alleen een middagsessie heb kunnen bijwonen, die zeer, zeer fijn was. Maar twee weken geleden vond inderdaad de Dag van de Cultuureducatie plaats, in het teken van erfgoed. Dat gebeurde online, met sprekers als de immer aanwezige Ilja Leonard Pfeijffer, die tegenwoordig vaak digitaal in Vlaanderen is, wat altijd heel fijn is. Het was het gesprek met Thomas Vanderveken en Ish Ait Hamou dat ik heb bijgewoond.

Alle sprekers benadrukten het belang van erfgoed in onze samenleving, maar ze hebben ook gewezen op de bijzondere plek die cultuureducatie heeft in de vorming en verrijking van kinderen en jongeren. Kunst en cultuureducatie zorgen ervoor dat leerlingen in contact komen met kunst en cultuur, ook voor zij die het niet meekregen van thuis. Ik denk dan zelf terug aan mijn jeugd: ik heb via de school de wereld van kunst en cultuur ontdekt. Het zet kinderen ertoe aan om verder te denken dan hun eigen leefwereld, het opent werelden van kennis, plezier en kritisch denken.

Ook u, minister-president, en minister Weyts hebben dit beaamd op de Dag van de Cultuureducatie. Minister Weyts heeft gesteld dat in aanraking komen met cultuur en erfgoed kan leiden tot beter onderwijs. De verhalen van de leerkrachten over onze rijke geschiedenis kunnen uiteraard levendiger verteld worden vanuit het Kasteel van Beersel – voor mij mag dat ook het Kasteel van Gaasbeek zijn – dan in een klaslokaal. Cultuur en erfgoed kunnen én levendig zijn én in een schoolcontext worden aangeboden. Ilja Leonard Pfeijffer verwoordde de meerwaarde van cultuureducatie zo mooi in De Standaard: 'cultuureducatie is een heilige taak, die ook een inspanning mag kosten'.

Het enthousiasme bij de minister van Onderwijs is er, ook in uw woorden, maar nu wordt het toch wel tijd voor inspanningen. U hebt eerder in onze commissie Cultuur aangekondigd verder te willen werken aan de veldtekening van de cultuureducatieve sector. Dat is geleden van de backward study, en dat is toch al meer dan twintig jaar geleden. Dat is zeer positief; die resultaten worden verwacht in het voorjaar van 2021 en zullen een inspiratie vormen voor het cultuureducatiebeleid. U begrijpt dus dat we staan te popelen voor uw inzichten en de resultaten van die studie.

Ik heb de volgende vragen, en ik heb ze aan de beide ministers gesteld. Welke concrete engagementen en plannen hebt u om werk te maken van een transversaal sterk beleid inzake cultuureducatie, zoals enkele legislaturen terug, om dat echt te structureren? Ik denk dat dat teruggaat tot het moment dat minister Vandenbroucke minister van Onderwijs was.

Welke concrete engagementen en plannen hebt u om daar werk van te maken?

Op welke manier zult u met minister Weyts een structureel overleg en samenwerking opzetten tussen de beleidsvelden en administraties van Onderwijs en Cultuur inzake cultuureducatie?

Ik ben ook benieuwd naar de stand van zaken van de veldtekening van het cultuureducatieve veld. Wanneer zal die opgeleverd worden? Zijn er al resultaten beschikbaar? Op welke manier gaat u hiermee aan de slag?

Dan heb ik nog een vraag terzijde, die wel heel belangrijk is. De volgende vraag gaat daar ook over. Op de Dag van Cultuureducatie lag de focus ook op het zogenaamd 'schurend erfgoed', erfgoed dat beladen is door de moeilijke geschiedenis die eraan vasthangt. We denken bijvoorbeeld aan Leopold II, ons koloniaal verleden. Op welke manier wordt er in ons onderwijs momenteel omgegaan met

dat schurend erfgoed, en op welke manier ziet u mogelijkheden om hier nog intensiever op in te zetten? Want dat is wel heel boeiend.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Minister-president, mijn collega's hebben de vragen al uitvoerig ingeleid, en de cultuureducatie geduid. Ik ga dat niet meer doen, aangezien we nog een heel pak vragen moeten afwerken.

De focus van de Dag van de Cultuureducatie was 'Erfgoed is', met als thema erfgoed en onderwijs. Gezien de omstandigheden heeft dit volledig online plaatsgevonden.

U was zelf aanwezig op de Dag van de Cultuureducatie. Wat is uw algemene appreciatie van de dag en van cultuureducatie in het algemeen? Hebt u een zicht op het aantal bezoekers dat dit jaar werd ontvangen? De coronacrisis brengt ook voor cultuureducatie heel wat moeilijkheden. Zowel onze onderwijs- als onze cultuurinstellingen draaien niet op volle toeren. Natuurlijk heeft dat ook een gevolg voor de cultuureducatie. In Nederland heeft DEN, het Kennisinstituut cultuur & digitalisering, dat instaat voor digitalisering in de cultuursector, evenwel niet stilgezeten. Het voerde een campagne met inspirerende voorbeelden om te bewijzen dat cultuureducatie ook digitaal en online kan werken. Ook hier geldt weer 'Never waste a good crisis.' Ik ben op hun website gaan kijken en daar bundelden ze heel goede voorbeelden uit de cultuursector. Ik vraag me af of u rekening zult houden met het initiatief van DEN in Nederland dat voor ons soms een gidsland is. Zullen er specifieke maatregelen worden genomen of overgenomen? Plant u in de toekomst zelf nog maatregelen voor cultuureducatie in het kader van de relance?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Hoe kijk ik aan tegen cultuureducatie in de brede zin? Ik moet een open deur intrappen. Ik vind cultuureducatie belangrijk voor de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van iedereen, en in het bijzonder van kinderen en jongeren. Het is namelijk belangrijk om iedereen zo vroeg mogelijk in contact te brengen met cultuur, waaronder kunsten en erfgoed, en alle kinderen en jongeren in Vlaanderen gelijke participatie- en ontplooiingskansen te bieden. Cultuureducatie draagt immers bij aan de ontwikkeling van de sleutelcompetenties 'cultureel bewustzijn en culturele expressie'. Kinderen en jongeren leren dit zowel in de vrije tijd als via het onderwijs. Beide leeromgevingen hebben hun belang.

Als het om erfgoed als leerinhoud gaat, dan bieden cultureelerfgoedorganisaties betekenisvolle contexten aan om te leren over het verleden en erfgoed, en om kritisch te leren denken. Erfgoed kan dus zeker een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Door erfgoed in leerprocessen aan bod te laten komen, leren kinderen en jongeren bij, ontdekken ze andere perspectieven en nieuwe inzichten waarrond ze ook met elkaar, met leerkrachten en met educatieve medewerkers in dialoog kunnen treden. Ze worden met andere woorden 'erfgoedwijs', kunnen een mening vormen over wat sporen uit het verleden voor hen betekenen en ze kunnen op basis van gewogen kennis daarover het gesprek met anderen aangaan.

In mijn eigen beleid zet ik via de sectorale Vlaamse decreten in op structurele en projectmatige ondersteuning van cultuureducatieve praktijken en organisaties in de professionele en amateurkunstensector, de cultureelerfgoedsector, het sociaalcultureel volwassenenwerk en bij circusorganisaties. Daarnaast ondersteunt mijn collega minister Dalle cultuureducatieve organisaties binnen het Jeugddecreet.

Veel van deze organisaties richten zich tot kinderen en jongeren. Ze hebben naast een rijk, gevarieerd en kwaliteitsvol cultuureducatief aanbod voor gezinnen, kinderen en jongeren in de vrije tijd ook een dergelijk aanbod voor onder andere scholen. In de ontwikkeling van een aanbod voor scholen wordt veelal gezorgd voor aansluiting bij de verschillende leeftijdscategorieën, ontwikkelingsdoelen en de vernieuwde eindtermen. Cultureel bewustzijn staat bovendien in de eindtermen waardoor er een concreet aanknopingspunt voor samenwerking is. Via het onderwijs kunnen we immers alle kinderen en jongeren in Vlaanderen bereiken.

Via de ontwikkelingsgerichte beurzen voor professionele en circuskunstenaars en de beurzen voor het doorgeven van vakmanschap, de meester-leerlingtrajecten, zet ik bovendien in op de ontwikkeling van jonge maar ook wat meer gevestigde talenten.

Zowel in de Strategische visienota Kunsten als in de Strategische visienota Cultureel Erfgoed besteed ik de nodige aandacht aan cultuureducatie. Dat zult u volgende week kunnen merken. In mijn Strategische visienota Kunsten geef ik aan dat een voldoende groot kwaliteitsvol kunstenaanbod voor alle kinderen in het onderwijs primordiaal is. In mijn Strategische visienota Cultureel Erfgoed, die ik volgende week voorleg aan het Vlaams Parlement, moedig ik aan om in te zetten op en verder te werken aan de educatieve opdracht van cultureelerfgoed-organisaties, ook in samenwerking met onderwijsactoren.

Organisaties die praktijkondersteuning en inspiratie willen bij het ontwikkelen van een cultuureducatief aanbod, kunnen enerzijds terecht bij publiq, dat kennisdeling rond cultuureducatie als opdracht kreeg. Anderzijds zijn er ook de sectorale en thematische steunpunten, waar veel kennis en kennisdeling zit op vlak van cultuurparticipatie en cultuureducatie, publiekswerking enzovoort. Het maatschappelijk debat over de Canon van Vlaanderen kan bijdragen aan een grotere kennis, inzicht en bewustzijn, onder andere bij kinderen en jongeren, over het culturele leven en erfgoed in en van Vlaanderen. Ik kijk met veel interesse uit naar de resultaten van de onafhankelijke expertencommissie. Dat rapport is tegen eind 2022 te verwachten.

U vraagt of ik ruimte wil voorzien voor Europees erfgoed. Bij de aandacht voor erfgoed, in al zijn vormen, is er zeker ruimte en aandacht voor erfgoed uit Europa, als leerinhoud voor cultuureducatieve praktijken. Erfgoed is gebaat bij de kadering in een breder perspectief, het voeren van dialoog en meerstemmigheid. Cultuureducatie heeft wat dat betreft een rol in het 'erfgoedwijs' maken en draagt bij aan cultureel bewustzijn.

Welke concrete engagementen en plannen heb ik om werk te maken van een transversaal sterk beleid inzake cultuureducatie? De vernieuwde eindtermen van het secundair onderwijs, opgebouwd rond zestien sleutelcompetenties werden door het Vlaams Parlement goedgekeurd. In deze eindtermen is de zestiende sleutelcompetentie 'cultureel bewustzijn en expressie'. Niet enkel expressie maar ook heel wat transversale koppelingen, dus met andere eindtermen, zijn daarin voorzien. Kunstkuur, de samenwerking tussen leerplicht- en hoger onderwijs enerzijds en deeltijds kunstonderwijs anderzijds, zet expliciet in op de versterking van het cultureel bewustzijn en expressie. Ook dynamoPROJECT biedt kansen aan leerlingen en leerkrachten om samen met een culturele partner een samenhangend en creatief traject te doorlopen. Dankzij deze financiële ondersteuning krijgen leerkrachten ook de kans om zich te professionaliseren.

Door de samenwerkingsovereenkomst met De Lijn – dynamoOPWEG –, die tijdens deze legislatuur werd verlengd, kunnen scholen gebruikmaken van gratis openbaar vervoer om met hun leerlingen naar een culturele bestemming te reizen. Subsidieaanvragen worden ingediend op het platform www.cultuurkuur.be. Dat platform

vormt een digitale ontmoetingsplek tussen cultuur en onderwijs. We zetten voortdurend in op de verdere bekendheid ervan: gebruikersonderzoeken tonen een grote tevredenheid. Daarnaast organiseren we ook studiedagen zoals de Dag van de Cultuureducatie die in het teken stond van Erfgoed, waarbij we cultuur en onderwijs trachten te verbinden.

Met internationale organisaties zoals UNESCO wordt de samenwerking tijdens deze legislatuur versterkt. Zo wordt hun werking, bijvoorbeeld erfgoed maar ook poëzie, in de lerarenopleidingen onder de aandacht gebracht en wordt verkend wat in de toekomst nog mogelijk is. Het versterken van taal en lezen staat centraal in mijn beleid. Diverse bestaande initiatieven zoals de Beste Boekenjuf en Boekenmeester zijn deze legislatuur aangevuld met nieuwe. Poëziesterren voor het secundair onderwijs is een groot succes. Meer dan 25.000 leerlingen luisteren in maart naar een selectie van eigentijdse poëzie, door experten geselecteerd voor de eerste en de tweede graad. Ook het Leesoffensief staat in de steigers.

Er is een vraag over de manier waarop de ministers een structureel overleg en samenwerking plannen tussen de beleidsvelden en administraties van onderwijs en cultuur inzake cultuureducatie? Op dit moment werken het Departement Cultuur, Jeugd en Media en het Departement Onderwijs en Vorming structureel samen aan beleidsdomeinoverschrijdende acties zoals het Leesoffensief, de expert-opleiding Cultuur in de Spiegel, het Strategisch Plan Geletterdheid, de Veldtekening Cultuureducatie en de Dag van de Cultuureducatie. Over eventuele nieuwe samenwerkingsinitiatieven wordt op dit moment nog nagedacht. Concreet kan ik daar pas iets over zeggen als de gesprekken verder gevorderd zijn. Ik wil me daarvoor ook laten inspireren door de aanbevelingen uit de Veldtekening Cultuureducatie, die eind april 2021 definitief wordt opgeleverd. Mevrouw Segers: voorjaar 2021 is nu eind april 2021.

Ik heb al herhaaldelijk aangegeven dat de samenwerking tussen Onderwijs en de Cultuursector van groot belang is voor de ontwikkeling van jonge mensen tot cultureel competente burgers. Organisaties uit de cultuursector zien Onderwijs ook terecht als een prioritaire partner. Ik beschouw het dan ook als mijn opdracht als minister van Cultuur om de knowhow en expertise van de cultuurorganisaties in te zetten in het onderwijs, binnen en buiten de schoolmuren.

Wat is de stand van zaken van de veldtekening? Eind maart 2021 wordt een eerste ontwerp van het onderzoeksrapport Veldtekening Cultuureducatie van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving opgeleverd. Eind april verwachten we een definitieve oplevering. Zodra het resultaat van het onderzoek bekend is, zal ik in overleg met mijn administratie bekijken welke actoren betrokken worden in het verdere traject, en welke adviezen in beleidslijnen of acties kunnen worden omgezet.

Dan was er een vraag over het zogenaamde schurend erfgoed, dat beladen is door de moeilijke geschiedenis, en op welke manier daar momenteel in het onderwijs mee wordt omgegaan. Zowel de eindtermen als de ontwikkeldoelen in het onderwijs laten ruimte voor zogenaamd schurend of gecontesteerd erfgoed. Mijn collega minister Weyts kan hier waarschijnlijk dieper op ingaan.

Cultuur- en erfgoedorganisaties werken rond cultureel bewustzijn en meerstemmigheid. Daarbij staan kritische reflectie en dialoog centraal. Waar erfgoed het onderwerp is in de vrije tijd en op school, is er ook ruimte voor schurend erfgoed. Daarom was het op de Dag van de Cultuureducatie een van de vier themalijnen.

Op de Dag van de Cultuureducatie werden erfgoedwijsheid en emotienetwerken als begrip en methode geïntroduceerd om onder andere rond schurend erfgoed in gesprek te gaan. De e-publicatie die bij de dag hoort, biedt mogelijk ook handvatten voor leerkrachten en educatieve medewerkers. Op de deelsite Erfgoedwijs

op KlasCement worden leermiddelen rond erfgoed gebundeld die rechtstreeks inzetbaar zijn in de klaspraktijk en andere leeromgevingen. FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed en medeorganisator van de Dag van de Cultuureducatie, werkte dit allemaal mee uit. In 2021-2022 loopt bij FARO trouwens een traject waarin de verbinding en ontmoeting tussen Erfgoed en Onderwijs centraal staan. Zowel het Groot Onderhoud 2021 als de Erfgoeddag 2022 zullen in het teken hiervan staan.

Wat was mijn algemene appreciatie van de Dag van de Cultuureducatie? Mijn kabinetsmedewerkers die deelnamen, waren onder de indruk van de professionele organisatie van de dag, die deze keer door corona online plaatsvond. Het live streamen vanuit Kunstencentrum Vooruit en de performances hadden een meerwaarde en raakten duidelijk een gevoelige snaar. De verschillende onderwerpen en thematieken die aan bod kwamen, waren bijzonder inspirerend. Dat alles bleek ook uit de reacties en dynamiek van de deelnemers via de chat van de plenaire gedeeltes, en in de verschillende namiddagsessies. Ondertussen ontving mijn administratie de ingevulde evaluatieformulieren van iets meer dan een derde van de deelnemers. De eerste lezing hiervan bevestigt dat de dag zeer positief werd onthaald.

Het aantal ingeschreven deelnemers, 766 in totaal, overschreed eerlijk gezegd de verwachtingen. Uiteindelijk namen er 694 deelnemers en 46 sprekers en moderatoren effectief deel aan de dag. Zowel in de voor- als in de namiddag waren er gemiddeld meer dan 500 deelnemers actief. Getuige ook de mooie dynamiek via de chatfunctie van het online platform. Dat is een uitzonderlijk hoge opkomst voor een digitaal evenement dat bovendien uitzonderlijk gratis werd aangeboden. De ervaring leert immers dat bij online gratis evenementen doorgaans een derde afhaakt. Dat was bij de Dag van de Cultuureducatie duidelijk niet het geval.

Op basis van vorige edities, die live doorgingen, werden tussen de 400 en 500 deelnemers verwacht. Ik kan dus met een gerust hart stellen dat de opkomst de verwachtingen ruim heeft overtroffen.

Ik heb kennis genomen van het initiatief van DEN. In Nederland heeft DEN, het kennisinstituut voor digitalisering, een campagne gevoerd en op de website bundelt het tips en good practices uit de cultuursector. Nemen we vergelijkbare specifieke maatregelen ter ondersteuning? In Vlaanderen namen de verschillende steunpunten cultuur die rol wisselend op. Allen zetten ze in op kennisdeling en praktijkondersteuning voor de verschillende cultuurorganisaties. Het eigen vormings- en kennisdelingsaanbod werd, naar capaciteit en vermogen, door iedereen in de loop van de maanden volgend op de eerste lockdown, omgevormd naar een digitaal, soms gemengd live-digitaal aanbod, rekening houdend met de dan vigerende coronamaatregelen. Een gelijkaardig gecoördineerd initiatief was er dus niet, maar er gebeurde wel heel veel op het terrein.

Zo voorzag FARO relatief snel in vormingen rond het opzetten van een digitale werking voor cultureel-erfgoedorganisaties, en het delen van ervaringen daaromtrent in de verschillende werkgroepen die ze hebben. Hetzelfde geldt voor Socius, dat relatief snel de versnelling maakte naar de ondersteuning van hun organisaties via bijna al hun vormingssessies.

Kunstenpunt volgt de impact van corona op het kunstenlandschap op de voet en groepeert inspirerende praktijken op de pagina Re/set.

Publiq maakte gauw de omschakeling naar UiTinHuis en Thuis met Vlieg, en bracht, in samenwerking met de VRT 'Cultuur in uw kot'. De roadtrips die werden opgezet vanuit de cultuureducatieve opdracht van publiq, werden omgevormd naar online kennisdelingssessies. Publiq organiseerde ook een rondetafel over cultuureducatieve praktijken in coronatijd, met het oog op het uitwisselen van ervaringen

en delen van expertise. Op de website van de museumpas kan je virtueel enkele musea bezoeken.

Hetzelfde geldt voor Cultuurconnect, dat een online leerplatform heeft waar zowel aanbod als vorming aan bod komen, en goede praktijken deelt via de nieuwsberichten. Cultuurconnect coördineerde daarnaast het online platform 'Cultuur aan huis/Podium TV', waar een gratis online podiumkunstenaanbod werd gehost en gestreamd voor jong en oud in Vlaanderen.

Ook Demos zette in op bekendmaking van initiatieven uit het veld, kennisdeling en online ontmoeten.

Veel cultuurorganisaties en cultuureducatieve praktijken die structurele en projectsubsidies ontvangen, vonden via de eigen website en het eigen aanbod, mits aangepast naar een online of gemengde – educatieve en/of participatieve – beleving ook zelf de weg naar een publiek en deelnemers.

Via de culturele activiteitenpremie die ik in het leven riep, was het mogelijk om een forfaitaire subsidie aan te vragen voor de organisatie of uitvoering van een culturele activiteit, of voor de terbeschikkingstelling van infrastructuur voor een culturele activiteit. Tijdens de tweede lockdown kwam er ook aandacht voor alternatieve vormen, zoals virtuele of online workshops. Een deel van de 35 miljoen euro die hiervoor beschikbaar werd gesteld, ging dus ook naar cultuureducatieve activiteiten.

Naar aanleiding van de online Dag van de Cultuureducatie coördineerde FARO de ontwikkeling van verschillende online instrumenten die door leerkrachten en educatieve medewerkers onmiddellijk inzetbaar zijn: de Digitale Scheurkalender, de deelsite Erfgoedwijs op KlasCement en het online erfgoedpakket 'My Past Future'.

U vroeg ook of ik nog maatregelen wil nemen voor cultuureducatie in het kader van de relance. De maatregelen die ik neem met betrekking tot de relance en waarbij de focus ligt op steden en gemeenten, digitalisering en het vrijwilligersloket, zijn globale maatregelen voor de hele cultuursector. Een aantal van deze maatregelen zal ook een effect hebben op cultuureducatie en cultuureducatieve praktijken en organisaties in Vlaanderen.

Tot zover mijn uitgebreide antwoord op heel veel vragen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister-president. Ik weet niet goed waar de draad op te pikken en waar te beginnen. Ik wil teruggaan naar de essentie. Ik was bijzonder gecharmeerd door dat stuk van Pfeijffer, door dat prachtige pleidooi over het essentiële belang van cultuureducatie en de rol van erfgoed daarin. Dit leert ons om kritisch te kijken naar het verleden en om te leren, om ons te verbeteren en vooruit te gaan. Het toont hoe essentieel dat is. Ik wil heel duidelijk zijn: dit is absoluut geen franje of bijkomstigheid, dit is niet iets wat in het onderwijs aan bod kan komen na rekenen en taal. Dit is veel fundamenteler, veel essentiëler. Dit is voor een stuk de 'fond' van ons menszijn en van wat we kunnen leren als mensen.

Minister-president, u hebt heel veel projectmatige en lossere initiatieven opgesomd. Die bestaan en vele daarvan zijn bijzonder goed, maar ze bereiken slechts een beperkt aantal leerlingen. Ik en mijn fractie willen u daarom vragen om het hele cultuureducatieve gebeuren sterker structureel te verankeren en om de samenwerking tussen Onderwijs en Cultuur veel meer te versterken. Dat is geen nieuw pleidooi, dat is een pleidooi dat we al heel lang houden. Maar we hebben toch nog steeds geen grote stappen vooruit gezet. We hebben in Vlaanderen nog steeds niet de traditie om de deuren en de vensters van onze scholen open te

gooien en om te zorgen voor het bevorderen van de kruisbestuiving, die in coronatijden goed zou zijn voor onze kunstenaars en onze organisaties, maar natuurlijk ook voor onze leerlingen.

U hebt ook gezegd dat onderwijs daar oog voor heeft en dat er nieuwe eindtermen zijn enzovoort. We hebben ook gevoeld bij de discussies, als men zegt dat er te veel is en dat de nieuwe eindtermen te zwaar zijn, dat die het eerst gaan sneuvelen. Dat is dan toch bij het bso en tso? Misschien leggen we de lat te hoog op het vlak van zaken als de kritische historische reflectie. Ik denk dat die zaken daar en in die richtingen zeker aan bod moeten komen en dat we zeker geen toegevingen mogen doen.

Het lijkt misschien wat abstract. Concreet vraag ik toch om echt te kijken of er geen structurele middelen en mogelijkheden kunnen worden voorzien om die samenwerking nog een stuk harder te gaan aanmoedigen, au fond en niet echt projectmatig.

U bent niet echt diep ingegaan op de canon. Het is daar even stil rond. Dat is ook begrijpelijk: we hebben andere dingen aan ons hoofd. We zijn daar niet echt rouwig om, we staan niet echt te springen voor de canon, net omdat we wel een beetje beducht zijn dat die misschien statisch zou zijn. We hebben ook hier ook heel erg benadrukt hoe belangrijk het is dat die dynamisch zou zijn. Dat blijft nog afwachten. We zullen zien hoe dat in elkaar zit, maar ook hier zijn toch wel lessen te leren.

Heel belangrijk is de Dag van de Cultuureducatie. We hopen dat u die zeker meeneemt.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Wat fijn, minister-president, om zo'n lang antwoord te krijgen. U antwoordt met een hele grote opsomming van al wat momenteel gebeurt in Vlaanderen op het vlak van kunsteducatieve initiatieven, en dat is een heleboel, een heel mandje vol. Maar ik denk dat aan een structurele aanpak gewerkt moet worden.

Cultuureducatie, collega Meuleman zei het ook, is zo vitaal en toch is het iets marginaals, ook in ons Kunstendecreet. Participatie en kunsteducatie blijven altijd in de marge. Men ziet het als een aanhangsel van, ook in het onderwijs, terwijl het dat echt niet is. Het is inderdaad niet iets dat je moet doen na wiskunde en taal, maar voor iedereen, voor alle jongeren en kinderen. Zeker opnieuw zoals ik het zeg, voor degenen die het niet van thuis uit meekrijgen, opent kunst en cultuur de wereld tout court. Het geeft je alternatieve manieren om tegen het leven aan te kijken. Het leert je kritisch denken, het laat je de dingen anders zien dan je ze ooit had gezien. Kunst en cultuur hebben die fundamentele kracht om dat te doen.

Hans Blokland, de Nederlandse politicoloog, heeft daar met 'Wegen naar vrijheid' een onwaarschijnlijk mooi, goed en sterk boek over geschreven. Hij vertrok van de vraag waarom een overheid zou moeten investeren in kunst en cultuur. Het zijn dé voorwaarden voor positieve vrijheid. Dat is niet het ontbreken van grenzen, maar de sleutels in handen te krijgen om de wereld te exploreren en alternatieven te leren kennen. Als je je hele leven alleen maar boterhammen met choco gegeten hebt, ga je boterhammen met choco het lekkerste vinden. De wereld van kunst en cultuur leert dat er ook andere dingen bestaan, en dat is ongelooflijk belangrijk om eigen keuzes te kunnen maken.

Het is goed om te horen dat het rapport eind april wordt opgeleverd. Beter een goed rapport met een maand verschil, dat maakt eigenlijk niet veel uit. Ik kijk uit naar dat rapport. We gaan er dan zeker mee aan de slag.

Fundamenteel wil ik, een beetje zoals mevrouw Meuleman, terug naar onze oorspronkelijke vraag. We hebben een aantal instrumenten: CANON Cultuurcel en KlasCement, die bijzonder goed werk doen om de brug te maken tussen cultuur en onderwijs, maar door de vele besparingsoperaties van de afgelopen jaren voelen ze zich wat ondergesneeuwd. We hebben vorige week op de Dag van Cultuureducatie gezien tot wat ze in staat zijn, hoeveel mensen ze kunnen bijeenbrengen en kunnen enthousiasmeren rond dit thema. Dat is belangrijk.

Heel concreet, minister-president, wil ik u oproepen om dat overleg, de samenwerking tussen onderwijs en cultuur, opnieuw te institutionaliseren, en om KlasCement en CANON Cultuurcel te versterken om daar – echt waar – vooruit te geraken.

Want legislatuur na legislatuur is dat altijd iets wat achterop hinkt. Dat moet elke keer weer opgerakeld worden. Maar het zou een grote verdienste van uzelf kunnen zijn als u zou zeggen: 'Ik institutionaliseer dat, we gaan hard samenwerken tussen onderwijs en cultuur, om op die manier de cultuureducatie te kunnen uitrollen over al onze kinderen en jongeren.'

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dank u wel.

Ik begin met de leuke dingen: ik wist niet dat de 'VLD' ook initiatieven had genomen in het kader van cultuureducatie. Een grappige verspreking, waren we maar een even grote organisatie als de VRT.

Goed, ik heb ondertussen ook het stuk gelezen van Pfeiffer, voorzitter. Ja, ik ben een grote fan, we moeten de man misschien ooit eens uitnodigen op een commissie Cultuur. Hoe zalig zou dat zijn.

Zevenhonderd deelnemers dus. Dat is meer dan bij een fysieke voorstelling. Dat is misschien ook iets voor organisatoren, om dat in het achterhoofd te houden, dat het voor mensen soms ook interessant is om digitaal naar iemand te luisteren.

Maar goed, ten gronde. Het is zo dat er heel veel projecten zijn, en dat is een supergoede zaak, maar het nadeel daarvan is dat het heel erg versnipperd is. Dus er gaan absoluut wel middelen naar cultuureducatie, en dat is goed, maar ze zijn niet altijd erg gefocust op één einddoel. Ze zijn wat versnipperd, en daardoor is het heel moeilijk om een resultaat te hebben. Dat is één. Twee, zoals mevrouw Meuleman ook al zei, daardoor bereik je veel minder leerlingen. En drie, zo heb je ook veel minder duurzaamheid, niet in de ecologische zin, maar op het vlak van langetermijnvisie. Dan heb je een leuk project en goede resultaten, maar dan valt dat als een platte steen, dan is het voorbij, en heb je eigenlijk geen verder traject. Ik weet dat er vanuit de cultuuradministratie al verschillende pogingen gedaan zijn in de richting van de onderwijsmoloch – mag ik dat zo zeggen? – om te proberen dat wat op een meer structurele basis uit te bouwen.

Daarom zou ik moeten zeggen, mevrouw Segers, het is niet altijd een kwestie van budgetten, het is ook soms een kwestie van prioritisering die – ik druk mij voorzichtig uit – niet altijd bestaat binnen het onderwijs. Ik vind het eerlijk gezegd een beetje fout, en dat is een oude frustratie van mij, dat als twee beleidsdomeinen moeten samenwerken, dat uiteindelijk, 'at the end of the day' de rekening altijd betaald wordt door Cultuur. Dat is zo, we zien dat niet alleen in de samenwerking met Onderwijs, maar ook met Welzijn. We hebben het daar al eens over gehad, collega's, het komt daar altijd op neer. Dat is het moeilijke. Ik ben van mening dat, als je met twee beleidsdomeinen samen een initiatief neemt, het dan fiftyfifty betaald wordt. En ook op het vlak van cultuureducatie gebeurt het niet zo.

Ik zou het in dezen dus wel een zeer goede zaak vinden als de minister-president en de minister van Cultuur – u bent allebei van dezelfde partij – daarover eens zouden samenzitten. Minister Weyts zou misschien aan zijn onderwijspartners kunnen doorgeven dat het absoluut nodig is om dat structureel door te geven. Ik ben ook blij dat de mensen uit de commissie Onderwijs hier ook aanwezig zijn, en dat ze dit ook kunnen meenemen naar de commissie Onderwijs. Ik denk dat de sleutel bij de commissie Onderwijs zit, en wie daar de handschoen wil opnemen om samen met Cultuur een structureel programma rond cultuureducatie op te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel collega's, voor de zeer interessante vragen, en minister voor het zeer interessante en zéér uitgebreide antwoord. Dank u wel daarvoor.

Er werd al verwezen naar het onderzoek van Anne Bamford, dat eigenlijk de basis was voor het decreet Deeltijds Kunstonderwijs. Ik heb het genoegen gehad om daaraan mee te werken, en ik wil heel specifiek daarop nog even de aandacht vestigen, want binnen dat decreet staat er ook een doelstelling die stelt dat het deeltijds kunstonderwijs eigenlijk ingezet wordt om het leerplichtonderwijs te ondersteunen in de kunst- en cultuureducatie. Ik geloof daar heel sterk in, want nabijheid is, zeker voor onderwijs, belangrijk om de aandacht voor kunst- en cultuureducatie te kunnen garanderen, en het dko is wijdverspreid in het Vlaamse land.

U had het er al over, minister-president, over dynamo en Kunstkuur, die er net voor zorgen dat ook kinderen uit wat landelijkere gebieden, waar misschien minder aanbod is van kunst en cultuur, toch in aanraking kunnen komen met het mooie van kunst- en cultuureducatie. Ik onderschrijf wat ik hier van velen met veel passie gehoord hebt: dat is echt wel iets belangrijks. Ik wil ook vragen om daar zeker verder op in te zetten, zodat het dko ook die rol kan opnemen.

Minister-president, ik vraag dan ook om steun te verlenen aan het dko, want de impact van corona op het dko is enorm. We merken dat aan het aantal inschrijvingen dat repercussies heeft op het volgende schooljaar. Daarom mijn vraag om daar steun te geven, om net de mogelijkheid te bieden, want als er minder leerkrachten tewerkgesteld worden, zijn de extra projecten natuurlijk het eerste dat sneuvelt. Ik hoop in elk geval dat we kunnen rekenen op relancemiddelen om het dko ook een boost te geven in dezen en ook verder te kunnen ondersteunen, zodat het kunst- en cultuurtraject dat gelopen is met het leerplichtonderwijs, zo verder vorm kan krijgen. Nogmaals dank voor het zeer uitgebreide antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het is altijd fijn om te gast te zijn in de commissie Cultuur; het zijn altijd interessante debatten.

Ik onderstreep natuurlijk wat de collega's zeggen: cultuureducatie neemt een heel belangrijke plaats in in het cultuurbeleid en de samenwerking tussen cultuur en onderwijs is zeer belangrijk. Collega Segers en collega D'Hose, ik wil ook wel stellen dat dit natuurlijk geen marginaal gegeven is. Ons onderwijs maakt echt wel gebruik van al het aanbod dat aanwezig is en dat de minister ook opsomde. Een klein voorbeeld: deze week kregen we een berichtje in onze mailbox van de educatieve EDUbox Cultuur van de VRT. Ook dat zijn allemaal heel welgekomen materialen voor onderwijs. Er zal zeker handig gebruikgemaakt worden van de EDUbox Cultuur. Uiteraard is er nog heel veel aanbod, de minister heeft het opgenoemd, ik ga dat uiteraard niet herhalen.

Maar, ik hoor ook zo'n beetje schamper doen over de Vlaamse canon. Maar, collega's, als we de samenwerking tussen cultuur en onderwijs willen structureren, dan denk ik dat de Vlaamse canon een heel mooie kans kan zijn om dat effectief ook te doen. Als we de Vlaamse canon op een goede manier samenstellen, geeft dat zeker kansen om in ons onderwijs te gebruiken en heel veel cultuur, kennis en erfgoed en dergelijke binnen te brengen. Ik denk dat daar een heel mooie kans tot samenwerking ligt.

Collega Meuleman, u wijst terecht naar het belang van de musea, zeker ook in het kader van het roerend en onroerend erfgoed. Veel scholen zetten daar ook op in. Er zijn musea die heel mooie samenwerkingen met scholen uitwerken, mensen van het museum komen naar de school, er zijn workshops in de school, de school gaat naar het museum, er is een wisselwerking. Er zijn prachtige voorbeelden waarop ingezet wordt. Dat is allemaal via die middelen, die organisaties zoals Kunstkuur, maar ook vele andere zaken. Die worden echt gebruikt in het onderwijs. Ik zou dus toch niet willen minimaliseren wat er in het onderwijs al gebeurt.

De Dag van de Cultuureducatie, en dus het erfgoed, is een heel belangrijk thema. Het is goed dat dat op die manier eens naar voren gebracht werd, hoewel het onze scholen ook altijd triggert om daar ook eens de focus op te leggen. Ik merk dat waar scholen een goed contact hebben met de heemkundige kring van hun gemeente, daar het erfgoed misschien iets gemakkelijker in de scholen binnenkomt dan wanneer dat niet het geval is. Minister, uit ervaring in mijn eigen gemeente merk ik dat daar heel veel enthousiasme is, zowel bij de leerkrachten als bij de heemkringen. Ik merk ook hoe versterkend en hoe opbouwend die samenwerking kan zijn. Heemkringen doen dat dan volledig gratis voor scholen. Soms werken ze een project uit. Dan vragen ze een projectsubsidie bij de gemeente. Dat is allemaal geen probleem. Dan kunnen we de gemaakte kosten mee dragen. Maar, minister, ik denk dat hier ook kansen liggen om dit soort samenwerkingen te versterken. Het delen van goede praktijken is daar een eerste mogelijke stap in, maar misschien is het ook een trigger om die te koppelen aan de subsidieregeling die nu reeds bestaat. Ziet u hier mogelijkheden om dat binnen de huidige organisatiestructuur van de heemkringen misschien een extra boost te kunnen geven?

Tot slot, minister, het werd ook gevraagd door de anderen: de gedetailleerde actuele veldtekening van structureel gesubsidieerde cultuureducatieve organisaties. Ze mogen die eind april verwachten. We kijken er samen met u naar uit om daar dan weer op verder te kunnen werken.

De voorzitter: Minister-president, toch redelijk wat bijkomende vragen, ondanks het uitgebreide antwoord.

Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Er waren niet veel bijkomende vragen, denk ik, wel veel gepassioneerde pleidooien om dat structureel op te nemen met Onderwijs. Ik heb die pleidooien heel goed gehoord.

Mevrouw Meuleman, ik vind het wel een beetje spijtig dat u zo over die canon spreekt. U zegt dat u me daar niks over hebt horen zeggen. U weet heel goed dat we het uitwerken van de canon nu bij een groep van experten hebben gelegd, die voor eind 2022 daarover een rapport moet uitbrengen, een voorstel daarvoor moet formuleren. U weet dat wij er uitdrukkelijk voor hebben gekozen om niet aan politieke inmenging te doen, omdat dat een grote vrees was bij de canoncynici, onder wie ik u ook reken. Dan vind ik het echt niet correct dat u dan zegt dat ik er nu niet veel over vertel. Ik zal tot eind 2022 niet veel over die canon vertellen, om niet te zeggen niks, buiten het feit dat we een opdracht hebben gegeven aan een onafhankelijke commissie. Ik zou u dus willen uitnodigen om te proberen daar toch een beetje intellectueel eerlijk over te blijven.

Voor de rest heb ik inderdaad die pleidooien gehoord, pleidooien die ik grotendeels kan onderschrijven, en we zullen daarmee aan de slag gaan.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister-president, dank u wel. Wat de canon betreft, het was zeker niet mijn bedoeling om intellectueel oneerlijk over te komen. Integendeel, ik wilde vooral nog eens benadrukken wat ook heel sterk naar voren kwam, namelijk dat daar de nodige kritische bedenkingen bij zijn. Dat is niet eenduidig. Wat is de vrees vooral? Dit mag absoluut niet statisch zijn. Dat is hetgeen waarvoor men de overheid wil behoeden. Dat gaat over het belang van een open, veranderende, beweeglijke canon. Die principes werden ook op die dag en in de column zo sterk naar voren gebracht dat ik u daar gewoon nog eens op wilde attenderen, en misschien van u de bevestiging wilde krijgen dat u daar ook van vertrekt, dat dat u ook heel na aan het hart ligt, dat dat iets is wat u wilt bewaken. Had u bevestigd dat dat inderdaad de weg is die u ook wilt bewandelen, dan was ik tevreden geweest, denk ik. Dat was voor mij vooral de noodzaak die ik voelde en de bevestiging die ik wilde horen, na die Erfgoeddag en na die column.

U zei verder te beseffen dat er in dezen zal moeten worden samengewerkt. Iemand heeft het opgemerkt: het gaat inderdaad over twee ministers van dezelfde partij, we kunnen het niet beter hebben. Dit moet een cocreatie worden met de minister van Onderwijs. Nu is het momentum er om daaromtrent samen aan de slag te gaan. Dit kan immers inderdaad niet alleen vanuit Cultuur worden getrokken. Daarover ben ik het eens met mevrouw D'Hose. Onderwijs is in dezen de grootste partner, die de grootste invloed heeft, de grootste stempel kan drukken. Trek dus zeker aan minister Weyts zijn mouw, zeg hem maar dat u uw collega's in de cultuurcommissie steunt, dat de verwachtingen hooggespannen zijn, en vraag hem wat jullie gaan doen. Dan denk ik dat we met zijn allen zeer tevreden zullen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister-president, dank u wel, opnieuw, voor uw antwoorden. Ik dank ook de collega's voor de bijkomende vragen. Ik vind het heel fijn dat de collega's die normaal in de commissie Onderwijs zitten, deze vraag toch ook belangrijk genoeg vonden om zich aan te sluiten. Ik merk dat het vooral vrouwen zijn die hier in dezen de kat de bel aanbonden.

Minister-president, ik ben heel verheugd dat u zei dat u passionele pleidooien hoorde en daarmee aan de slag gaat. Het is goed dat u die handschoen wilt opnemen, maar ik wil gewoon heel concreet vragen wat dan de eerste concrete stappen zullen zijn die u wilt zetten ten overstaan van uw collega, minister Weyts. Hebt u daar al een zicht op? Ik zou willen horen of u daar al over hebt nagedacht.

Collega Vandromme, de vraag over het dko en de relance is heel belangrijk. Het is heel goed om het dko bij dit debat te betrekken.

Collega Krekels, u zegt dat het onderwijs geen marginaal gegeven is. Sorry, maar de stemming en de hele heisa over de eindtermen hebben wel geleid tot een ongelooflijk verzet vanuit de sector. Zo hebben op de Facebookgroep 'Neen tegen nog minder Artistieke vakken in het secundair' twaalfduizend mensen heel actief hun stem laten horen. De reductie in de derde graad van muzische vorming tot tien uur blijft absoluut echt een zeer gemiste kans. Dat wilde ik toch nog even zeggen.

Het is wel fijn dat u ook verwijst naar het initiatief van de VRT, want de VRT neemt al zijn taken volwaardig op wanneer het gaat over alle maatschappelijke opdrachten. We hebben deze week allemaal de informatie gekregen over die Edubooks. Het is een bijzonder lovenswaardig initiatief dat dan weer aantoont waarom we een sterke openbare omroep nodig hebben.

Minister-president, welke eerste stap plant u te zetten omdat we dan bijvoorbeeld ook al het gesprek kunnen aangaan met CANON Cultuurcel en KlasCement?

De voorzitter: Mevrouw Segers, de minister-president kan wel niet antwoorden. Hij krijgt dus concreet huiswerk mee.

Katia Segers (Vooruit): Dat is dan voor de volgende keer.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de organisatie van de World Choir Games
– 2486 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de organisatie van de World Choir Games
– 2497 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): De World Choir Games, de Olympische Spelen voor koormuziek, zouden eigenlijk vorig jaar plaatsgevonden hebben maar door de coronacrisis zijn ze uitgesteld naar deze zomer.

Minister-president, begin januari deelde u mee dat zelfs de zomer hoogst onzeker is, vooral omdat zingen natuurlijk een hoog risico op het virus inhoudt, maar ook omdat het inreizen van 25.000 mensen van over de hele wereld voor bijkomend risico zorgt.

Intussen liepen er onderhandelingen tussen INTERKULTUR, EventFlanders, het departement Cultuur, Jeugd en Media en Koor&Stem om de concrete modaliteiten van de eventueel aangepaste World Choir Games te bespreken.

Een paar dagen geleden maakte u samen met minister Demir en INTERKULTUR bekend dat de elfde editie van de Games niet in juli zal plaatsvinden, maar wordt verschoven naar de herfstvakantie. Er wordt geopteerd voor een hybride formule die naast nog altijd een fysiek luik met liveoptredens, ook een digitaal luik zal omvatten zodat koren die door omstandigheden niet fysiek kunnen deelnemen toch op een virtuele manier aan het evenement kunnen participeren.

Op de website van Koor&Stem wordt melding gemaakt van het digitale concept Virtual Village dat door Koor&Stem is ontwikkeld voor de streaming van grote ceremonies, workshops en concerten, maar ook van internationale ontmoetingen en competities.

Minister-president, welke concrete bijsturingen zijn aangebracht aan de diverse programmaonderdelen van de Games? Hoe worden die hybride alternatieven geïntegreerd in het volledige programma?

Dit zal implicaties hebben voor de deelnemersaantallen, schaalgrootte, economische impact, legacy en internationale profilering van Vlaanderen. Maar alle alternatieven zijn beter dan schrappen.

Kunt u de implicaties, zoals we die nu inschatten, verder toelichten?

Gisteren las ik over het onderzoeksproject ChoirBox, waarbij in samenwerking met het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (imec) digitale technologie zou worden ontwikkeld om repetities en samenzang van op afstand zonder vertraging en zonder verlies van kwaliteit mogelijk te maken. Kunt u daar iets meer over vertellen? Welke mogelijkheden biedt dat voor de World Choir Games? De digitale transformatie zal ook deel uitmaken van het postcoronatijdperk. Welke mogelijkheden biedt ChoirBox na corona voor ons koor- en stemleven in Vlaanderen?

Zal het koorvlamtraject, waarbij de koorvlam voorafgaand aan de Choir Games doorheen Vlaanderen reist en halthoudt bij verschillende zanginitiatieven, hernomen worden of moet dat helaas sneuvelen vanwege het virus?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, de elfde editie van de World Choir Games, de grootste zangwedstrijd voor koren ter wereld, zal uitzonderlijk in oktober-november plaatsvinden in Vlaanderen. Dat is beslist door de Vlaamse Regering, samen met de internationale rechtenhouder INTERKULTUR, zo lazen we in een persbericht. Het is jammer genoeg al de tweede keer dat deze editie moest worden uitgesteld, want het was eigenlijk de editie van 2020, die verplaatst was naar het begin van de zomer van 2021. Die is nu opnieuw uitgesteld vanwege de covidpandemie, die nog altijd niet gedaan is. De komende zomer komt dus te vroeg. Koren moeten natuurlijk ook kunnen repeteren, oefenen en samen toeleven naar het event. En dat laat de pandemische situatie nog altijd niet toe. Ook de reisbeperkingen maken het onmogelijk om dat event al in juli te laten plaatsvinden. Daarom juich ik alleszins de beslissing toe om het uit te stellen tot de herfstvakantie. Nog langer uitstellen, zal waarschijnlijk niet gaan, want dan komt er weer een ander land aan bod. Ik denk dat het om de twee jaar georganiseerd wordt.

In het persbericht konden we het volgende lezen: "De gezondheid, het welzijn en de veiligheid van de deelnemende koren, de meereizende supporters en de vele fans en bezoekers in Vlaanderen zelf blijven natuurlijk de topprioriteit. De schaal van het evenement moet worden bijgesteld en sommige onderdelen van het programma zullen moeten worden herdacht. Toch beschouwen alle partners dit vooral als een kantelpunt na een zware, onprettige periode. Het wordt voor alle betrokkenen een bijzonder – haast emotioneel - moment."

Verder lazen we: "De World Choir Games zal naast het live gebeuren ook een innovatieve digitale poot hebben. De coronacrisis zorgde ervoor dat de stap naar het virtuele is gezet. "Koor&Stem" tekende een digitaal concept uit voor de ontwikkeling van een 'Virtual Village' voor de World Choir Games. Met deze tool kunnen alle koren, die door omstandigheden niet kunnen participeren aan de 11de editie, toch actief deelnemen aan de Games. Het gaat om streaming van de ceremonies, workshops en concerten, maar ook om internationale ontmoetingen en zelfs competitie." Dat is allemaal heel mooi.

Ik heb een aantal vragen voor u, minister. De activiteiten van onze Vlaamse koren die zouden gaan deelnemen, liggen natuurlijk al sinds het begin van het najaar stil. Die stemmen zijn nauwelijks nog geoefend. De Vlaamse deelnemende koren zouden moeten kunnen beginnen te repeteren. In de zomervakantie repeteren, is niet altijd evident, in de mate dat er zou kunnen worden gereisd. Je moet tegenwoordig altijd met 'als, als, als' spreken. Ik had als vraag of ze buiten zouden kunnen beginnen te repeteren vanaf april en misschien zelfs binnen vanaf mei, maar na gisteren kan ik die vraag al schrappen. Welk vooruitzicht op repetities hebben de Vlaamse koren?

Kan de ChoirBox, waar mevrouw Coudyser naar verwees, op de een of andere manier ter beschikking worden gesteld? Dat lijkt me ook wel interessant voor hen,

om dan op een goede manier eventueel digitaal al wat te oefenen. Want zelfs dat doen lang niet alle Vlaamse koren op dit moment natuurlijk.

Zullen de reeds ingeschreven Vlaamse koren automatisch fysiek kunnen deelnemen? Als dat mogelijk is, uiteraard. Is dat een automatisme, of moeten zij zich opnieuw inschrijven?

Zijn er extra kosten mee gemoeid door het feit dat het nu een hybride organisatie wordt? Ik kan mij voorstellen dat dit toch wel extra kosten met zich meebrengt. Vallen er anderzijds ook kosten weg? En dan is er de vraag naar het totale kostenplaatje voor de Vlaamse overheid voor de organisatie van de World Choir Games.

Welke maatregelen zullen er worden genomen om de veiligheid van koorleden en bezoekers te garanderen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik ben eigenlijk heel blij. Het heeft geen haar gescheeld of de afgelasting was beslist. Ik heb zelf contact gehad met die grote man van INTERKULTUR, en toch een modus vivendi gevonden om de Games te laten doorgaan. Inderdaad, mevrouw Brouwers, Zuid-Korea is het volgende land. Het heeft geen haar gescheeld. Ik ben heel blij dat het toch kan doorgaan.

Welke concrete bijsturingen zijn er gebeurd? Het programma en het format van de World Choir Games werden voor een 'uitzonderlijke najaarseditie' zo goed als mogelijk bewaard. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het klassieke format zijn enerzijds een noodgedwongen bijstelling van de schaalgrootte, anderzijds het schrappen van de onderdelen die de grootste risico's met zich meebrengen of die moeilijk realiseerbaar zijn in het najaar. Dat is wel spijtig, want met de oorspronkelijke inschrijvingen van de koren zouden we de grootste van de elf edities gehad hebben.

Ik som de aanpassingen op.

De verwachtingen rond schaalgrootte van de World Choir Games stellen we bij naar 200 tot 250 koren die fysiek aan de competitie zullen deelnemen. De oorspronkelijke ambitie was 500 koren. Die ambitie dateerde echter uit een precoronawereld. Dat was een andere werkelijkheid.

Het bijgestelde deelnemersobjectief vertaalt zich in een downsizing van het aantal wedstrijdconcerten tot tweehonderd, van vriendschapsconcerten tot tweehonderd, van galaconcerten tot vier, van workshops tot twaalf, van evaluatieconcerten tot twintig, en van koorvlamactiviteiten tot twintig.

De grote manifestaties in het Sportpaleis en de Lotto Arena moeten we laten varen, net als de landenparade, die in open lucht zou doorgaan, en de grote singalongs. Ook de familiedag is minder opportuun.

De omstandigheden dwingen ons om de grootschaligheid uit het event te halen. Ik kijk echter niet tegen de Games aan vanuit een terneergeslagen blik over wat ons zou resten. Ik kijk vanuit veerkracht tegen de Games aan. Het is het halfvolle en niet het halflege glas. We bouwen ook intiemere Games, mooiere Games, en vooral innovatieve Games. Koren die niet naar Gent of Antwerpen kunnen komen, gaan we verbinden via digitale Games. We bouwen een platform dat aan koren over heel de wereld de mogelijkheid biedt de Games te volgen, mee te beleven en zelfs, waar mogelijk, mee te zingen en mee te strijden in de virtuele competities.

U vroeg wat de geschatte implicaties zijn van deze bijsturingen naar deelnemersaantallen en dergelijke.

Het Local Organising Committee (LOC) en INTERKULTUR mikken dus op 200 tot 250 deelnemende koren, waarvan ongeveer de helft Vlaamse koren. Dat staat voor om en bij de 8.000 zangers. Dit zijn streefcijfers. INTERKULTUR heropent de mogelijkheid tot bijkomende of nieuwe inschrijvingen. Het uiteindelijke aantal kan dus nog wat schommelen. Het kan wat meer of wat minder zijn.

Tegenover het initiële opzet zal de economische impact dus lager liggen. Maar dit precoronadoel is niet meer het referentiekader. Het referentiekader is nu eerder: wat geven we aan perspectief voor de sector om zich weer op gang te trekken?

De maatschappelijke impuls die we geven door de World Choir Games effectief te laten doorgaan, vind ik op de korte en langere termijn nog belangrijker. Laat de Games het feestmoment worden voor onze rijke amateurkunstensector, onze Vlaamse en internationale koorwereld. Het zijn harde tijden geweest, de Games moeten betere tijden aankondigen.

Ik denk dat hierin alvast een belangrijke legacy te vinden is. De 'precorona-Games' gingen tonen hoe krachtig, mooi en groot onze koorwereld is. De 'quasipostcorona-Games' gaan tonen hoe veerkrachtig en sterk en creatief onze koorwereld is en welke belangrijke plaats amateurverenigingen innemen in onze leefwereld, als plek van ontmoeting, samenkomen en een kunst beleven.

Het imago van koorzingen zal een boost krijgen. Dat was ook de oorspronkelijke bedoeling. Ook zal voor de legacy blijken dat de professionalisering van de sector doorkomt. Voor deze Games zullen koren net dat tikkeltje meer geëngageerd zijn om te excelleren.

Ik heb er ook vertrouwen in dat het hybride format waarvoor we kiezen, de internationale profilering van Vlaanderen sterk zal maken. Het zal anders zijn, maar het digitaal platform moet in staat zijn om ook bij koren die niet naar Vlaanderen kunnen komen, een blijvende herinnering op te wekken. Er zal ook een Virtual Village zijn, die koren de mogelijkheid geeft om met elkaar vriendschapsbanden te sluiten.

Tot welke concrete resultaten heeft die ChoirBox in samenwerking met imec geleid? De ChoirBox is een heel interessant project. Met corona hebben we allemaal geleerd en ervaren dat digitaal vergaderen een alternatief kan zijn voor fysiek vergaderen, en ook nieuwe mogelijkheden biedt.

Kunnen we naar analogie met digitaal vergaderen, hetzelfde doen voor op afstand samen zingen en repeteren? Een aantal koren hebben getracht via videoconferencing samen te repeteren, maar daar is toch inderdaad wat meer specifieke technologie aangewezen.

Er is een experimentele ChoirBox ontwikkeld. De eerste proeven met vier experimentele ChoirBoxen werden uitgevoerd door imec. Uit de eerste resultaten blijkt dat de ChoirBox de vertraging op de digitale communicatie kan terugdringen, zodat die niet meer storend is voor zangers die vanuit verschillende locaties samen zingen.

In de komende weken wordt de productie van het aantal ChoirBoxen opgetrokken zodat er testen kunnen worden uitgevoerd in een koorsetting. Tegelijkertijd worden er ook testen gedaan met een instrumentaal ensemble. In november 2021 moet de onderzoeks- en testfase volledig rond zijn zodat de ChoirBox kan worden voorgesteld op de World Choir Games.

Over de nieuwe mogelijkheden die zo'n ChoirBox opent, groeit de interesse. Voor de ontwikkeling werd een consortium opgericht tussen vier muziekorganisaties uit de amateurkunstensector: Koor&Stem, VI.BE, VLAMO en Muziekmozaïek, samen met WISPER.

Zal het koorvlamtraject worden hernomen? Voor het organisatiecomité van Koor&Stem is het koorvlamtraject een belangrijk initiatief om het inclusief karakter van de Games te beklemtonen. Het aantal activiteiten binnen het koorvlamtraject wordt beperkt tot twintig, maar het traject wordt nu sterk toegespitst op het samen zingen met kansengroepen binnen onze gemeenschap, zoals onder meer mensen met dementie, mensen in armoede, gedetineerden en mensen met een mentale beperking. Het is misschien ook te bekijken of een koorvlamproject vorm kan krijgen rond samen zingen met mensen die herstellen van covid.

U vraagt naar het heropstarten van onze Vlaamse koren, het vooruitzicht op repetities enzovoort. In de beslissing om de World Choir Games naar het najaar te brengen, speelde de onzekerheid mee over de mogelijkheden in de zomer en ook de overweging dat Vlaamse en buitenlandse koren vooraf moeten kunnen repeteren, het liefst twee à drie maanden.

Ik ga me niet wagen aan het uitspreken van een concrete datum voor de heropstart van de repeteermogelijkheden voor Vlaamse koren. Ik wil wel benadrukken dat we een perspectief voor de brede culturele sector in het vooruitzicht stelden. Dat perspectief is door de recente beslissingen weer de kop ingedrukt, maar het vooruitzicht voor mei wil ik niet lossen. Hoewel er ook dan nog beperkingen zullen gelden qua deelnemersaantallen en voorwaarden voor densiteit – ik verwijs hier naar onze protocollen – moet het mijns inziens mogelijk zijn dat de koren hun repetities van mei terug kunnen opstarten.

In een normale zomer stoppen inderdaad traditiegetrouw reguliere repetities. Toch kan ik me voorstellen dat de zomer van 2021 ook op dat vlak een uitzonderlijke zomer zou kunnen zijn: koorverenigingen zullen mogelijk wél repeteren, al was het maar omdat het zo lang geleden is. Ook vorig jaar, na de eerste lockdown, bleef een aanzienlijk aantal koren samenkomen en repeteren tijdens de zomermaanden. Het vooruitzicht op de Games in het najaar zal daarin een extra stimulans zijn.

De organisator Koor&Stem houdt sowieso rekening met het feit dat niet alle koren competitierijp of in topvorm zullen zijn tegen de start van de Games. Koren krijgen ook de mogelijkheid om evaluatieconcerten te zingen: een opvoering zonder quotering, maar wel met een waardering.

Nemen alle reeds ingeschreven Vlaamse koren automatisch fysiek deel? Dat is zeker de bedoeling. De World Choir Games blijven in de basis een fysiek koor-evenement en we hopen, moedigen zelfs aan dat alle ingeschreven Vlaamse koren er ook zullen zijn. Momenteel merken we nog wat aarzeling bij de koren om nu al hun deelname te bevestigen. Ik begrijp dat ook, maar ik denk wel dat we ze uiteindelijk toch zullen kunnen overtuigen om deel te nemen. Ik wil hen langs deze weg ook oproepen om zich in te schrijven.

Zij zijn immers de ambassadeurs van ons rijk amateurkunstenveld.

De digitale Games bouwen we als aanvulling, in eerste instantie om uit te reiken naar de hele wereld. We mogen hopen dat Europa en andere delen van de wereld in het najaar uit de coronabeperkingen loskomen. Het blijft moeilijk om in te schatten en de exit zal op heel verschillende snelheden zitten. De digitale Games geven aan koren die mogelijk niet kunnen reizen of niet klaar kunnen geraken, de opportuniteit om virtueel aanwezig te zijn. We zijn ervan overtuigd dat het hybride format een unieke ervaring zal bieden van samenhorigheid van de koorwereld over heel de wereld.

Zijn er extra kosten? Het uitstel van de World Choir Games vereist een additionele investering van zowel de Vlaamse overheid als van de internationale rechtenhouder INTERKULTUR. In totaal gaat het over ongeveer 258.000 euro langs Vlaamse zijde, middelen die gevonden worden bij EventFlanders.

Er zijn de additionele kosten wat betreft overhead en personeel, veiligheid en de ontwikkeling van een digitaal platform. Er zijn ook aanzienlijke kosten die wegvallen, voornamelijk door de bijgestelde schaalgrootte, wat onder andere minder locaties vereist. Tot slot zullen echter de inkomsten lager liggen, zowel naar ticketing, sponsoring als merchandising.

Het totale kostenplaatje van de World Choir Games bedraagt 8.921.355 euro. Dat budget omvat de rechten- en organisatiefee voor INTERKULTUR, onze eigen organisatiekosten en de noodgedwongen kosten die moesten worden gedragen voor het dubbele uitstel. Die kosten bedragen in totaal 1,3 miljoen.

Welke maatregelen zullen genomen worden om de veiligheid van de koorleden en bezoekers te garanderen? Het spreekt voor zich dat aan de basis alle, op dat moment verplichte maatregelen in acht zullen worden genomen en dat we ook kijken naar verdere opportune maatregelen. Koorzang en het internationale karakter zijn twee hoogrisicofactoren waar we dus mee moeten omgaan, wellicht dus ook nog in het najaar.

Concreet zullen de deelnamevoorwaarden aan de fysieke Games vragen om een recente covidfreeattestering. In afspraak met INTERKULTUR zullen koren een verplichte verzekering moeten afsluiten die de kosten van eventuele quarantaine of vervroegd terugreizen dekt. De keuze gaat naar een doorgedreven testingstrategie bij aankomst en doorheen het event wanneer dat nodig is. Uiteraard zal het evenement georganiseerd worden in regel met de geldende protocollen. Er wordt verder ook een veiligheidswerkgroep opgericht met daarin vertegenwoordigers van de steden, de Vlaamse overheid, INTERKULTUR, het lokaal organisatiecomité en een gespecialiseerde veiligheidspartner. Ten slotte wordt de organisatie ook preventief uitgedacht, met onder andere de keuze voor voldoende grote concertlocaties in functie van het garanderen van voldoende afstand tussen deelnemers, en een doordachte keuze van de eventlocaties, in elkaars nabijheid en in de buurt van de hotels. Zo kunnen verplaatsingen zoveel mogelijk te voet verlopen.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ik wil u bedanken voor de inspanningen die u hebt gedaan om dat evenement toch hoe dan ook te laten plaatsvinden in Vlaanderen. Het blijft ten eerste een mooi vlaggenschip om aan de wereld kenbaar te maken hoe innovatief en creatief Vlaanderen is. Maar zeker in deze tijden is het perspectief dat we geven aan dat rijke koorleven in Vlaanderen, misschien nog veel meer waard. Het toont inderdaad hoe innovatief we ook zijn.

Ik denk dat die ChoirBox, en de hybride vorm van dat aangepast evenement die we tot stand brengen, ook wel toont dat we daar wel een voortrekkersrol hebben. En verder toont het ook aan hoe ons koorleven maar vooral de amateurkunsten toonaangevend zijn. Die dingen die we vooropgesteld hebben, kunnen we met dat aangepaste evenement echt wel tonen.

Ik heb nog een bijkomende vraag, en dat heeft ook een stuk te maken met de actualiteit, waarbij we zien dat de cijfers toch nog altijd niet de goede richting uitgaan. U zei ook dat er een doorgedreven testingstrategie gevraagd zal worden, wat helemaal logisch is. In dat kader denk ik terug aan het testevenement rond de zelftest dat we zullen houden in de Grenslandhallen.

Dat testevenement zou eind april doorgaan onder de voorwaarde dat het virus onder controle zou zijn. Ik neem aan dat dat even on hold staat. Alles wat we doen rond testing en tracing zal heel belangrijk zijn voor het welslagen van dit evenement, waar we met z'n allen naar uitkijken.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister-president, dank u wel voor het uitgebreid en hoopvol antwoord. Ik denk dat iedereen eraan toe is om opnieuw te mogen zingen, zeker onze koren, en om weer te kunnen deelnemen aan concerten, ook concerten van koren. Ik kijk daar zeker naar uit.

Ik ben zeer blij dat u zei dat het geen haar scheelde maar dat u op het nippertje toch hebt gezegd om het te proberen en dat u daar alles voor in het werk hebt gesteld. Ik denk dat dat een heel mooie prestatie is. Laten we hopen dat het nu echt kan plaatsvinden op de manier zoals het voorzien was.

Als ik het goed begrepen heb, is ChoirBox nog maar een prototype en zullen onze koren dat nu niet kunnen gebruiken om te repeteren. Het is op dit moment nog niet echt op de markt. Dat had ik misschien een beetje verkeerd begrepen.

In welke mate worden de andere sectoren en uw collega-ministers, bijvoorbeeld van Toerisme maar ook van Media, betrokken in het verhaal? Koren van de andere kant van de wereld, die niet naar hier kunnen komen, kunnen elkaar wel op het scherm zien. Het zou fijn zijn dat daar bijvoorbeeld toeristisch-commerciële filmpjes met een beetje reclame voor Vlaanderen tussen gegooid worden. Voor de mensen die hier zijn, zal er uiteraard het een en ander gebeuren, maar zo kan men dat ook digitaal meenemen om ons mooie Vlaanderen te promoten.

Hoe zit het met eventuele afspraken met de VRT? We hebben Podium 19 gekregen. Dat wordt niet echt verlengd. Is er in die periode niets mogelijk rond de World Choir Games?

Ik heb in de plenaire al eens gevraagd naar de ademtest die imec aan het ontwerpen is. Die zou niet klaar zijn tegen de festivalzomer, werd er toen gezegd, maar misschien wel in het najaar. Stel u voor dat die ademtest dan klaar is en geproduceerd kan worden? Dan zou dat het heel gemakkelijk maken om voldoende mensen toe te laten in de zalen in november. Alleszins nogmaals bedankt. Ik kijk ernaar uit.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister-president, dank u wel voor het antwoord op de uitgebreide vraag van de beide collega's. Het is een fijne vraag. De World Choir Games houden ons al twee jaar in de ban. We hopen dat we in de herfstvakantie er eindelijk van kunnen genieten.

Ik wil eerst felicitaties overbrengen aan de organisatie en de samenwerking met uzelf en het enthousiasme dat uzelf overbrengt. Ik vind het echt fantastisch om te zien: hoe iedereen zijn schouders eronder zet, het uitgebreide antwoord en hoe iedereen enthousiast is om ondanks alles dit tot een succesrijk event te maken. Het toont de vindingrijkheid en de onwaarschijnlijke creativiteit van de cultuursector. Die moeten we koesteren en nog meer gebruiken als hefboom om nog meer te doen.

Als we horen dat dit evenement zal leiden tot sterke innovatie door de samenwerking met imec en dat er ook raakvlakken worden gezocht met Inburgering en Welzijn tot samenleving. Dat is fantastisch. Minister-president, ik hoop dat u die boodschap overbrengt naar de hele Vlaamse Regering om te kijken wat iedere minister vanuit zijn eigen beleidsdomein kan doen, om samen met Cultuur vooruit te raken. Want als een ding wordt bewezen, dan is dat uitgerekend dat de culturele sector de hefboom kan zijn voor innovatie. Een mooiere showcase kan men niet hebben.

Ik deel de vraag van collega Brouwers: hoe kunnen we van dat evenement een groter succes maken door samen te werken met toerisme en media? Het jaarlijks

nieuwjaarsconcert op tv vanuit Wenen is een voorbeeld van perfecte samenwerking tussen cultuur en toerisme. Ook Oostenrijk wordt dan getoond. Het evenement biedt dus zeker mogelijkheden. Het zou goed zijn dat wij ook Podium 19 zouden kunnen verlengen en dit zouden kunnen gebruiken als hefboom. Wat denkt u daarvan, minister?

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ook ik wil nog even tussenkomen omdat ik zelf ook een fan ben. Mijn dank aan de vraagstellers en aan u, minister, voor uw antwoord. Ik ben bijzonder blij dat het kan doorgaan. Ik heb nog twee vragen. Vooreerst over het hybride systeem waarover u het hebt, tussen fysiek en digitaal. Kan u mij daartussen concreter de balans geven? Wat zal het belangrijkste aspect zijn? Ik hoop dat dit in de mate van het mogelijke het fysieke is. In dat kader wil ik een opmerking van mevrouw Coudyser over dat testevent een beetje misbruiken. Gaat dat eigenlijk nog door? Wij kunnen daar een les uit trekken voor bijvoorbeeld deze Games. Over dat testevent hebben wij het vorige woensdag in de plenaire vergadering nog uitgebreid gehad. Intussen zijn er de nieuwe maatregelen. Kunt u daarover al iets zeggen? Weet u of het nog doorgaat? Ik hoop van wel; ik zie niet in waarom niet.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Collega's, ik dank u voor het enthousiasme voor dit initiatief, dat ik absoluut deel. Het testevenement, gepland toen de nieuwe maatregelen nog niet golden, voldeed al niet aan de maatregelen die toen vigerend waren. Het testevenement is een pilootproject om te kijken wat zou mogelijk zijn. Ik zie geen redenen voortvloeiend uit de maatregelen van gisteren om dat testevenement niet te laten doorgaan. Ik weet wel dat daarvoor nog een toelating nodig is vanuit de FOD Volksgezondheid. Maar volgens mij is daar door de maatregelen van gisteren niets in gewijzigd. Het is juist de bedoeling om de verschillende types testen uit te proberen in de omstandigheden waarin wij nu leven, om uit te zoeken wat mogelijk is op het vlak van grotere evenementen.

Kunnen wij Toerisme betrekken bij het verhaal? Toerisme is mee in de lead, omdat Event Flanders mee organiseert. De budgetten komen van Event Flanders. Dus is Toerisme mee in de lead samen met Cultuur. De suggestie om, nu wij toch hybride gaan, zoals de nieuwjaarsconcerten in Wenen, promotiefilmpjes aan het evenement te koppelen, vind ik een goede suggestie. Maar dan zou ik verkiezen dat ze wat minder zeemzoeterig zijn dan die van Wenen. Ik ga na of dat al in de ideeën van uitwerking is opgenomen.

De ademtest van imec zal voor de zomerfestivals kantje-boordje zijn. Maar ik denk dat ze er zeker zullen zijn met de huidige timing. Dat zal weer een goede promotie zijn voor de innovatie en de vindingrijkheid van Vlaanderen.

Over de balans tussen het fysieke en het digitale kan ik nog niets zeggen, mijnheer Brusselmans. Ik hoop met u dat het fysieke de overhand haalt. Je kunt het fysieke gewoon niet vervangen door het digitale. Het digitale kan wel aanvullen. Vlaamse koren zullen wellicht vooral fysiek optreden. Maar de ambitie is om buiten de Vlaamse koren toch ook nog een tweehonderdtal internationale koren te hebben.

INTERKULTUR maakt zich sterk dat ze die toch kunnen mobiliseren. Het is om degenen die niet kunnen of mogen komen door reisbeperkingen, een alternatief aan te bieden. Ik hoop met u dat het fysiek gegeven de bovenhand haalt op het digitaal gegeven. Dat is duidelijk.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister-president, EventFlanders toont sinds de oprichting hoe we cultuur, sport en toerisme kunnen verbinden met elkaar en daardoor een meerwaarde creëren.

Wat het testevenement betreft: ik hoop dat dat inderdaad kan plaatsvinden omdat we dat echt nodig hebben om een aantal zaken mogelijk te maken in de toekomst.

Ik ga ervan uit dat de VRT in de periode dat de Games plaatsvinden in de herfstvakantie, op verschillende manieren aandacht besteedt aan dat belangrijk evenement en daar in de programmatie rekening mee houdt.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister-president, ik wil het nog even hebben over het zeemzoeterige. We kunnen ons ook nog inspireren op het Eurosongfestival, waar telkens een promofilmpje van het land in kwestie komt. Het is gewoon om over na te denken. Ik weet niet wat het beste soort filmpje is: het zeemzoeterige in Wenen, of dat van het songfestival, dat ook niet altijd geweldig is. Vlaanderen kan zeker beter, en Toerisme Vlaanderen en EventFlanders hebben misschien al filmpjes klaarliggen, die dan wel moeten worden ondertiteld. Daar moeten we goed over nadenken als we het op die platformen verspreiden.

Voor de rest ben ik zeer blij dat het testevent waarschijnlijk zal kunnen plaatsvinden. Het is ook een test, en dat doe je het best terwijl de pandemie heerst, want anders heeft dat niet veel zin. Dat de ademtest van imec tegen dan klaar zou zijn, vind ik wel nieuws, en dat die daar zou kunnen worden gebruikt, dat zou fantastisch zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de nieuwe literaire prijs 'de Boon' en het literaire prijzenlandschap in Vlaanderen
– 2545 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de nieuwe literaire prijs 'de Boon'
– 2548 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, over ongeveer een jaar, op 17 maart 2022, zal Vlaanderen opnieuw twee belangrijke literaire prijzen uitdelen vernoemd naar een belangrijke Vlaamse auteur, Louis Paul Boon, 'de Boon' dus. Dat is goed nieuws voor de boekensector, voor de auteurs en ook voor de lezers, omdat een promotie van boeken die prijzen winnen, altijd mooi meegenomen is. Het zullen meteen ook gelijkwaardige en dus uiteindelijk twee prijzen zijn: een voor fictie en literaire non-fictie en een voor kinder- en jeugdliteratuur.

Aan deze prijzen is een prijzengeld gekoppeld van 50.000 euro per categorie. Daarmee staan we meteen op gelijke hoogte met andere gelijkaardige belangrijke literatuurprijzen in het Nederlandstalige boekenlandschap, met name de Libris Literatuur Prijs en de Boekenbon Literatuurprijs. Dat is allemaal goed nieuws, maar ik heb toch een bedenking en een vraag.

Bij de bekendmaking van deze nieuwe prijs werd ook bekendgemaakt dat bijvoorbeeld Martine Tanghe juryvoorzitter zou worden voor kinder- en jeugdliteratuur. Uiteraard is mevrouw Tanghe een gewaardeerd nieuwsanker, maar niet meteen een autoriteit in literatuur. Je kunt zeggen dat dat niet noodzakelijk is en dat het belangrijk is om zo'n gezicht te kunnen koppelen aan een jury, omdat dat ook meteen weer bekendheid en promotie aan die belangrijke prijs geeft.

Bij de bekendmaking ervan zei mevrouw Tanghe – ik citeer: "We hebben een boon voor een boek waarin iedereen ertoe doet, iedereen meetelt, iedereen erbij hoort."

Dat ademde meteen al weer een woke sfeertje uit, van politieke correctheid die volgens mij niet thuishoort bij de uitreiking van zo'n belangrijke literaire prijs.

Minister-president, ik wil u bedanken en feliciteren voor het in het leven roepen van deze prestigieuze prijs, die zeker zijn verdienste heeft. Ik wil die ook niet meteen betrekken in een politieke sfeer of in een politiek spel. Ik zou wel willen dat u bij de uitreiking van zo'n prijs in de gaten houdt dat de focus blijft liggen op de literaire kwaliteit, de literaire creativiteit, en zeker niet op de politieke correctheid. U zult misschien zeggen dat dit een persoonlijke uitspraak is, waarover u geen waardeoordeel hebt. Ik zou toch graag van u vernemen of u dat in de gaten wenst te houden.

Daarnaast is er ook de relatie tot andere prijzen die op een of andere manier verbonden zijn met boek.be. We hebben het hierover eerder al gehad in deze commissie, naar aanleiding van vragen over het faillissement van Boek.be. De vaststelling blijft: als die literaire prijzen die verbonden zijn aan Boek.be samen met die organisatie ten onder gaan, dan verschraalt het literaire prijzenlandschap wel aanzienlijk, ondanks de komst van die twee Boontjes. Minister-president, ik wil graag weten op welke wijze u denkt te kunnen anticiperen op deze mogelijke verarming van het literaire prijzenlandschap in Vlaanderen, indien de prijzen die gelinkt zijn aan Boek.be zouden verdwijnen?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Inderdaad: belofte maakt schuld. Dit werd aangekondigd. Zoals de heer Janssens zegt, zal over een jaar de 'Boon' uitgereikt worden, genoemd naar Louis Paul Boon. Er is wel een minpuntje: deze geweldige auteur komt uit Aalst en jammer genoeg niet uit Dendermonde. Men kan in het leven niet alles hebben, zeg ik maar.

Alle gekheid op een stokje, het is een geweldige auteur. Ik weet dat er in deze commissie enorm veel liefhebbers zijn van de canon. Wel, Louis Paul Boon staat ook in de Nederlandse canon voor literatuur. Hij staat wel een klein beetje lager dan Hugo Claus. De hoogste ranking blijft natuurlijk voorbehouden voor Willem Elsschot. Als we Willem die Madocke maecte beschouwen als een inwoner van het graafschap Vlaanderen, dan blijft Vlaanderen heel hoog genoteerd. Ook in de Vlaamse canon voor literatuur scoort hij dus nog steeds heel goed.

Zoals mijn collega zei, wordt de jury voorgezeten door mevrouw Tanghe en auteur Brigitte Raskin. Mevrouw Tanghe zal de kinder- en jeugdliteratuur behandelen, mevrouw Raskin de fictie en literaire non-fictie. Dat is inderdaad een mooie prijs, van 100.000 euro, 50.000 euro per categorie. De jeugdboekenprijs wordt dus op hetzelfde niveau gezet als de literatuur voor volwassenen. Ik vind dat heel goed. Vlaanderen scoort namelijk altijd wel heel goed op het vlak van jeugdliteratuur. We zagen in Frankfurt trouwens ook dat we goed bezig zijn op het vlak van kinderboeken.

Naast de Libris Literatuur Prijs en de Boekenbon Literatuurprijs zal de Boon dus behoren tot de grote drie. Ik heb hierover een aantal vragen, minister-president.

Zal deze literatuurprijs gekoppeld worden aan andere literaire evenementen? Is er al een idee over de vorm die dit zal aannemen?

De winnaars krijgen elk 50.000 euro. Boeken die de shortlist hebben gehaald, krijgen elk 2500 euro. Waar komen deze middelen vandaan en worden ze recurrent voorzien? Zo ja, tot wanneer?

In het reglement van deze prijs valt te lezen dat de beslissingen over het algemene kader van de literaire prijzen worden genomen door het bestuur. Dat bestuur beslist daarnaast jaarlijks over wie de juryvoorzitter wordt, die jaarlijks voor elke prijs wisselt. Hoe is dit bestuur samengesteld? Wie bepaalt die samenstelling?

Bij de samenstelling van de jury wordt gestreefd naar een genderevenwicht en de toepassing van het charter voor inclusie van het BoekenOverleg. Daarnaast moet minstens een jurylid buiten Vlaanderen worden gekozen. Hiervoor wordt dan gekeken naar Nederland, Suriname of een andere regio of land dat verband houdt met het Nederlands taalgebied. Hoe worden juryleden hiervoor geselecteerd?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Bij de keuze van datum van de uitreiking op 17 maart 2022 is er rekening gehouden met de timing en het tijdstip van andere literaire prijzen zoals de Libris Literatuur Prijs – die is in mei-juni – en de Boekenbon Literatuurprijs in november. Bovendien is maart ook de jeugd- en kinderboekenmaand.

Voor de organisatie van de uitreiking kunnen gemeenten of daarmee samenwerkende culturele instellingen hun kandidatuur indienen bij de vzw Vlaamse Literatuurprijs die na een objectief en vergelijkend onderzoek in mei 2021 een keuze maakt. Ook daarbij zal het kader waarin de prijsuitreiking wordt georganiseerd een element zijn in de keuze.

De winnaars van de Boon krijgen 50.000 euro. Auteurs van boeken die de shortlist hebben gehaald, krijgen elk 2500 euro.

Gezien het belang en de meerwaarde van een algemene Vlaamse literatuurprijs met internationale uitstraling, ook in het kader van het leesbevorderingsbeleid, dat prominent deel uitmaakt van het regeerakkoord, wil ik dit initiatief duurzaam ondersteunen, zodat de Boon een begrip kan worden in de Lage Landen.

Zoals de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën het voorziet, zal er bij de begrotingsopmaak 2022 een begrotings- en beleidstoelichting worden ingediend waarin duidelijk zal worden hoe deze prijs gefinancierd wordt.

In het reglement van deze prijs valt te lezen dat de beslissingen over het algemene kader van de literaire prijzen worden genomen door het bestuur. Dit bestuur beslist daarnaast jaarlijks over wie de juryvoorzitter wordt die voor elke prijs jaarlijks wisselt.

De Boon wordt georganiseerd door de onafhankelijke vzw Vlaamse Literatuurprijs, die ontstond onder impuls van het BoekenOverleg dat vanaf 2018 vragende partij was voor de herintroductie van een algemene literaire prijs. Deze vraag stond in het memorandum aan de nieuwe Vlaamse Regering en werd hernomen in het meerjarenplan van Literatuur Vlaanderen en het relanceplan dat het BoekenOverleg in juli 2020 voorstelde.

Het bestuur van deze vzw is een afspiegeling van de voornaamste actoren van de boekensector en garandeert de betrokkenheid van de hele sector. Zoals ook op de website www.deboon.be is te lezen, bestaat de vzw uit vertegenwoordigers van

Vlaamse Auteursvereniging (VAV), Groep Algemene Uitgevers (GAU), Boekhandels Vlaanderen, Iedereen Leest, Overleg Literaire Organisaties, het BoekenOverleg en Literatuur Vlaanderen.

De vakjury's werden samengesteld door deze vzw op basis van de weerspiegeling van de Vlaamse Gemeenschap – leeftijd, gender, diversiteit – en op basis van de literaire deskundigheid waarmee ze vanuit hun expertise een boek kunnen beoordelen als auteur, journalist, recensent, academicus, boekhandelaar, bibliotheekmedewerker enzovoort.

Zij werken in volle onafhankelijkheid en volgens de strikte regels van een transparant juryreglement – zie website – dat de lijnen voor deze werking bepaalt en vergelijkbaar is met de reglementen van andere binnen- en buitenlandse literaire prijzen. Vanzelfsprekend onderschrijf ik de woorden van Martine Tanghe. Een belangrijke motivatie voor het opstarten van de Boon is immers de verbindende, stimulerende en verrijkende impact die literatuur en lezen aan iedereen biedt.

Mijnheer Janssens, wat zoekt u toch achter de slogan 'Iedereen hoort erbij'? Ik zou wel eens de tegenproef willen maken. Dat wil dus zeggen dat niet iedereen erbij hoeft te horen? Ik zou wel eens willen weten aan wat of wie u dan denkt. Ik begrijp uw reactie niet, maar bon, dat zal wel aan mij liggen.

De meeste literaire prijzen in Vlaanderen zijn niet verbonden met Boek.be, maar wel met literaire of culturele organisaties. Zo werd afgelopen weekend duidelijk dat de Prijs der Nederlandse Letteren 2021 naar Astrid Roemer gaat. Dit is uiteraard geen Vlaamse prijs, maar wel één waar ook Vlaanderen actief aan bijdraagt. De organisatie ligt beurtelings in handen van Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds.

Eveneens dit weekend werd duidelijk dat Alfred Schaffer de Herman de Coninckprijs voor poëzie 2021 in de wacht sleept. Dit is een organisatie van Behoud de Begeerte met steun van Literatuur Vlaanderen en stad Antwerpen.

De Bronzen Uil voor de beste Nederlandstalige debuutroman van het jaar, is in handen van het Willemsfonds, met steun van Literatuur Vlaanderen.

Wie de beste boekenjuf en boekenmeester wordt in 2021, weten we in juni. Hier zorgt CANON Cultuurcel voor de organisatie.

Kortom, de problemen bij Boek.be leiden niet tot een verschraling van het prijzenlandschap. En nu vult de aanwezigheid van de Boon ook nog de leemte van een algemene prijs in.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u wel, minister-president, voor uw antwoord, dat over het algemeen vrij helder en duidelijk is. En het is natuurlijk niet omdat ik mij vragen stel bij die uitspraak van mevrouw Tanghe, dat ik liever zou hebben gehad dat ze het omgekeerde zou beweerd hebben. Ik wou alleen maar dat dergelijke belangrijke prestigieuze promotionele literaire prijzen niet terechtkomen in een sfeertje van de opgedrongen diversiteit die we al te vaak in het Vlaamse cultuurlandschap zien en ervaren. Dat was het enige wat ik daarmee bedoelde, en dus hoop ik ook dat men inderdaad bij de jurysamenstelling in de komende jaren – want die is uiteraard variabel – enkel kijkt naar de literaire deskundigheid. Die moet primordiaal zijn. Bij de uitreiking van een dergelijke prijs moet men natuurlijk kunnen rekenen op een jury die literair deskundig is. Hopelijk gaat u die lijn ook bewaken.

Ik heb nog één bijkomende vraag. Er is een samenwerking, de prijzen worden uitgereikt in samenwerking met de VRT en De Standaard. Is dat enkel

promotioneel? Dragen zij ook bij aan het prijzengeld dat hieraan verbonden is, of is er met de krant en met de publieke omroep enkel een promotionele samenwerking afgesproken?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik heb niet echt verdere vragen. Ik ben gewoon blij. En inderdaad, Astrid Roemer, ik kon niet meteen op de naam komen, Prijs der Nederlandse Letteren, dat klopt. Met de prachtige tweede naam Heligonda, meen ik. In elk geval, ik ben zeker en vast blij. Ook bedankt voor uw antwoorden. Ik hoop dan ook dat ook die Boon inderdaad voldoende weerklank krijgt, dat het ook internationaal zal opgepikt worden dat die bepaalde auteur die prijs gewonnen heeft, en dat het dus ook een toegang kan bieden tot andere taalgebieden, via vertalingen en dergelijke.

Maar laat ons eerst beginnen met de prijs uit te reiken, en een goede auteur te zoeken – waarschijnlijk meer dan één, voor de jeugd en voor volwassenen – met een goede jury, zodat we ook daarna verder kunnen. Ik denk alleszins wel dat het een schot in de roos is.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ja, ik kan bevestigen dat de VRT en de mediapartners gewoon promotie doen. Het prijzengeld, dat heb ik net al gezegd, komt uit de Vlaamse begroting.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de impact van de regiovorming op de cultuursector
– 2563 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Mijnheer Van de Wauwer, als u uw vraag een beetje zou kunnen samenvatten, dan zullen heel veel collega's u dankbaar zijn.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik ga het proberen. Ik zal alvast beloven dat telkens wanneer het over een intergemeentelijke samenwerkingsverband gaat, ik telkens 'IGS' zal zeggen. Dat is al een eerste samenvatting.

Minister-president, ik heb bij u op 11 februari ook geïnformeerd naar de stand van zaken van het advies van het departement over de regiovorming, en naar de gevolgen daarvan voor de cultuursector. U hebt toen gezegd dat u een advies had bezorgd aan minister Somers, dat er overleg over geweest is met steunpunt OP/TIL en met publiek. De dertien referentieregio's werden naast de verschillende regionale werkingen gelegd, die nu bestaan binnen de diverse cultuurdecreten. Ik zal niet de opsomming geven van alle verschillende decreten. Alleszins, u verzekerde me toen dat het culturele middenveld bij de verdere implementatie van die regiovorming betrokken zou worden. U wees er ook op dat pas na de definitieve afbakening van die referentieregio's duidelijk zou worden wat de impact van die beslissing zou zijn, onder andere op de aanpassing van de regelgeving.

Op vrijdag 12 maart heeft de regering een beslissing genomen over de regiovorming. Er is uiteindelijk gekozen voor het model met 17 referentieregio's. Van

de lokale besturen wordt verwacht dat ze hun bestaande intercommunale samenwerkingsverbanden die de referentieregio's overschrijden, uiterlijk op 1 januari 2031 aligneren met de regio's of de supraregio's. Maar er is ook een uiterst belangrijke rol voor de Vlaamse overheid weggelegd. De bestaande, door Vlaanderen opgelegde of gestimuleerde, samenwerkingsverbanden zullen tegen ten laatste 1 januari 2025 gealigneerd worden op de referentieregio's. Wat de samenwerkingsverbanden in het domein Cultuur betreft, kunnen we in de beslissing van 12 maart lezen dat de wijziging van de werkingsgebieden ingaat bij de eerstvolgende erkenningsrondes. Dat betekent concreet dat bepaalde vormen van bovenlokale samenwerking in de cultuursector zich voor de datum van 1 januari 2025 zullen dienen te aligneren. Op dat vlak hebben wij wel wat ongerustheid gehoord, zowel in de cultuursector als bij de lokale besturen. Daarom wil ik een aantal vragen stellen om hopelijk een paar van die ongerustheden weg te nemen.

Minister, kunt u een concreet overzicht geven van welke door Vlaanderen gestimuleerde samenwerkingen in het domein Cultuur voor de datum van 1 januari 2025 gealigneerd moeten worden op de referentieregio's vanwege het feit dat de eerstvolgende erkenningsronde voor die datum valt? Hoe wordt die vervroegde alignatie voorbereid? Welk stappenplan voorziet u en welk overleg plant u hierover met de cultuursector en de lokale besturen?

Voor heel wat van de huidige culturele intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS'en) en erfgoedcellen valt de nieuwe regio-indeling niet goed omdat er hier en daar een gemeente buiten de nieuwe regio valt. Het voorbeeld waar u tijdens mijn vorige vraag om uitleg naar verwees, de Merode, wordt zelfs in drieën getrokken. In theorie wil dat zeggen dat die gemeenten niet langer deel kunnen uitmaken van hun huidige samenwerkingsverband, en zij zullen dus tegen het volgende indienmoment in 2025 moeten uitstappen. Daarover heb ik de volgende vragen. Moeten die gemeenten daartoe zelf een initiatief nemen of gaat Vlaanderen dit begeleiden en mee coördineren? Kunnen daar ook uitzonderingen op komen? Bent u bereid om de overgangsperiode ook later dan 2025, dus het eerste indienmoment, voor te stellen voor de respectievelijke cultuurdecreten?

Zowel voor de IGS'en, de erfgoedcellen als voor de Avansa's, de vroegere volkshogescholen, is eigenlijk nog maar recent een nieuwe beleidsperiode begonnen. In theorie kunnen zij hun beleidsplannen uitvoeren, maar het lijkt toch geen goed bestuur om nu te investeren in een netwerk of structuur waarvan je weet dat die op korte termijn moet worden aangepast. Je kunt immers niet doen alsof je geen weet hebt van deze regiovormingsbeslissing. Bovendien kan het ook zijn dat lokale besturen door deze oefening zelf beslissen om niet langer samen te werken binnen een regio waar geen toekomst is. Een vervroegde uitstap op initiatief van de gemeenten zelf zal dus impact hebben op zowel de financiering als de uitvoering van het goedgekeurde beleidsplan.

Hierover heb ik volgende vragen. Hoe zal de overheid hiermee omgaan als de goedgekeurde plannen niet worden uitgevoerd zoals afgesproken? Zal Vlaanderen toestaan dat de beleidsplannen worden bijgestuurd en zal het departement hier ook de nodige begeleiding in voorzien? Wanneer door vervroegde uittreding van een gemeentebestuur hun financiële bijdrage wegvalt, zal de Vlaamse overheid dan ook haar cofinanciering verminderen of is dit een vorm van overmacht en blijft de Vlaamse overheid haar genomen engagementen naleven? Zijn er manieren om lokale besturen te stimuleren om de aangegane engagementen voor deze legislatuur na te leven?

Concreet zijn er regio's die in hun planning voorzien hebben om te starten met de uitrol van de UiTPAS. Opnieuw geef ik graag het voorbeeld van de Merode. Al de voorbereidingen liggen daar nu klaar om in april een dossier in te dienen. Alleen zal dat voor een regio zijn die binnen x-aantal jaar niet meer bestaat. Hoe moet

een IGS hier nu mee omgaan: mag men alles uitvoeren zoals gepland of moet men eigenlijk voorafnames doen op de oefening die nu bezig is?

En ten slotte heb ik nog een concrete vraag vanuit de oude volkshogescholen: welke impact heeft de regiovorming op deze instellingen? Het zijn immers private vzw's en dus geen IGS'en. Hun financiering is echter gebaseerd op het inwonersaantal. Doordat er hier en daar gemeenten wegvallen uit een bepaald verzorgingsgebied, kan dit ook een impact hebben op hun subsidies. Hoe zal hier rekening mee gehouden worden?

Het is een hele boterham, maar het zou goed zijn als hier een verduidelijking op zal komen. Ik kijk uit naar uw antwoord, minister. U mag trouwens ook IGS zeggen in plaats van intergemeentelijk samenwerkingsverband.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Van den Wauwer, dank u wel. Op voorhand wil ik dit zeggen: voor de Merode heb ik een uitzondering laten maken in het besluit van de Vlaamse Regering, omdat men ook van de eigenheid van zulke dingen moet uitgaan en dat domein de Merode zich in drie provincies en dus per definitie ook in drie regio's situeert. Dat opsplitsen zou echt idioot zijn. Men kan ons vaak van idiote beslissingen verdenken, maar toch niet van beslissingen die ik zelf idioot zou vinden. Wat de Merode betreft, dat is dus een van het beperkte aantal uitzonderingen. Dat wilde ik al meteen op voorhand zeggen, maar voor de rest zijn uw vragen natuurlijk pertinent.

U vroeg een overzicht van de door Vlaanderen gestimuleerde samenwerkingsverbanden die hieronder zouden vallen. Zoals u terecht aanhaalt, gaat het voor het beleidsdomein Cultuur in concreto over intergemeentelijke samenwerking in het kader van het Bovenlokaal Cultuurdecreet van 15 juni 2018, intergemeentelijke samenwerking in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017, sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een werking binnen een specifieke regio in het kader van het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk en UiTPAS-regio's binnen de uitvoering van de beheersovereenkomst met publiq vzw. Dat zijn dus de vier domeinen waarover we hier spreken.

De huidige subsidieperiode van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in het kader van het Bovenlokaal Cultuurdecreet loopt van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2025, over een periode van zes jaar. Dat betekent dat de nieuwe subsidieperiode start op 1 januari 2026. Deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in het kader van het Bovenlokaal Cultuurdecreet moeten hun samenstelling bijgevolg uiterlijk op 1 januari 2026 gealigneerd hebben op de referentieregio's. Deze periode mogen ze dus ongewijzigd uitdoen, maar ze moeten zich natuurlijk wel voorbereiden om zich vanaf 1 januari 2026 te aligneren.

De huidige subsidieperiode voor de intergemeentelijke samenwerking in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet loopt van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2026, dus ook een periode van zes jaar. Dat betekent dat de nieuwe subsidieperiode start op 1 januari 2027. Deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in het kader van het Cultureelerfgoeddecreet moeten hun samenstelling bijgevolg uiterlijk op 1 januari 2027 gealigneerd hebben op de referentieregio's.

Wat de sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een werking binnen een specifieke regio in het kader van het decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk betreft, wens ik te benadrukken dat het niet gaat om intergemeentelijke samenwerkingen. De evaluatie van de beoordelingsprocedure voor de beleidsperiode 2021-2025 voor de gehele sector is lopende en zal, zoals aangegeven in de beleids- en begrotingstoelichting (BBT)

Cultuur, worden aangegrepen voor eventuele decreetsaanpassingen. De vraag of en hoe de afgebakende regio's in het decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk moeten worden gealigneerd op de referentieregio's, die moet ik nog bekijken. Ik zal hierover in eerste instantie in overleg gaan met de betrokken actoren.

De UiTPAS-regio's worden niet rechtstreeks gesubsidieerd door de Vlaamse overheid, maar kaderen binnen de uitvoering van de beheersovereenkomst met publiq vzw. Deze UiTPAS-regio's ontstaan organisch, op initiatief van de lokale besturen zelf. Deze UiTPAS-regio's moeten bijgevolg hun samenstelling uiterlijk op 1 januari 2025 aligneren op de referentieregio's.

Zoals u ziet, moet geen enkele regio vóór 1 januari 2025 worden gealigneerd. Dat geeft mijn administratie, in samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), de tijd om deze transitie degelijk voor te bereiden en de lokale besturen daarbij te ondersteunen. In dit kader zal ik ook de taakstelling van OP/TIL uitbreiden met de opdracht om de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden omtrent bovenlokale cultuur en de lokale besturen te ondersteunen bij het aligneren op de referentieregio's. Daarnaast wil ik ook vermelden dat het regelgevend kader voor de intergemeentelijke samenwerking tegen begin 2024 zal worden aangepast.

Wat met gemeentes die buiten de nieuwe regio vallen? U hebt de Merode als voorbeeld gegeven, maar dat heb ik dus al gezegd.

De Vlaamse overheid roept de lokale besturen op en moedigt hen aan om stappen vooruit te zetten binnen hun referentieregio's, maar voorziet tegelijk ook in ondersteuning hierbij. Op 4 december 2020 kende de Vlaamse Regering de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een subsidie toe voor een project Labo Regiovorming, voor de periode 2021-2023. Dit project heeft tot doel om een ontwikkeltraject uit te werken voor de regio's die nog geen lange traditie van samenwerking hebben, regionale doorbraakprojecten te organiseren en ondersteuning te bieden aan regio's die hun bovenlokale ruimte willen saneren.

Gemeenten die zich op de grens tussen twee of meer referentieregio's bevinden en zich engageren om hun samenwerkingsverbanden af te stemmen op hun referentieregio, kunnen aanspraak maken op een juridische en technische ondersteuning op maat vanuit het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Bovendien zal ik, zoals al eerder gezegd, de taakstelling van OP/TIL uitbreiden met de opdracht om intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en lokale besturen te ondersteunen bij het aligneren op de referentieregio's.

Voor samenwerkingsverbanden die al dan niet tijdelijk referentieregiogrenzen willen overschrijden of blijven overschrijden, moet de bevoegde minister hiervoor een gemotiveerde vraag richten aan de Vlaamse Regering volgens het 'pas toe of leg uit'-principe. Dit kan dus enkel na goedkeuring door de Vlaamse Regering.

Ik zeg dus niet dat een uitzondering niet mogelijk is, maar de betrachting is natuurlijk om zoveel mogelijk die referentieregio's te vormen. Een uitzondering staat al nominatief bij de beslissing van de Vlaamse Regering.

Het lijkt me weinig opportuun om vooruit te lopen op zaken die misschien wel of niet kunnen gebeuren. Als regio's die binnen het beleidsdomein Cultuur gesubsidieerd worden, hun goedgekeurde beleidsplannen niet uitvoeren zoals afgesproken, zal dit binnen het voorziene toezicht worden geëvalueerd.

Binnen datzelfde kader van toezicht en opvolging door mijn administratie kan dan geval per geval bekeken worden in hoeverre beleidsplannen kunnen worden

bijgestuurd. Dit moet steeds in overleg tussen de regio's en de administratie gebeuren. Dit is nu trouwens al mogelijk in het kader van toezicht.

Als gemeentebesturen beslissen om vervroegd terug te treden uit een gesubsidieerd intergemeentelijk samenwerkingsverband, zal geval per geval moeten worden bekeken wat de financiële en andere gevolgen hiervan zijn. Dit zal uiteraard ook afhangen van het specifieke decretale kader. Zo stelt het Bovenlokaal Cultuurdecreet bijvoorbeeld dat het intergemeentelijk samenwerkingsverband minstens eenzelfde bedrag moet bijdragen als het als subsidie jaarlijks ontvangt. Het decreet mengt zich echter niet met de interne verdeling van deze bijdrage. Dat betekent dus concreet dat de overblijvende gemeenten elk een hogere bijdrage zullen moeten betalen. De Vlaamse overheid zal inderdaad haar genomen engagementen naleven, maar wel binnen het kader van de regelgeving.

Lokale besturen zijn natuurlijk autonoom om hun eigen keuzes te maken. Het voorziene tijdspad geeft hun en ons de tijd om eerst een grondige analyse te maken om dan op basis van grondige overwegingen keuzes te kunnen maken.

Het is voor iedereen duidelijk dat de implementatie van de regiovorming stap voor stap zal moeten gebeuren en dat soms moeilijke knopen zullen moeten worden doorgehakt. De transitieperiode die hiervoor nodig is, zal inderdaad specifieke vragen en keuzes meebrengen voor de lokale besturen. Het steunpunt OP/TIL zal voor de regio's binnen het beleidsdomein Cultuur de lokale besturen adviseren en ondersteunen in deze transitieperiode. Specifiek voor de UiTPAS-regio's zal publiq vzw in samenspraak met de lokale besturen een overgangstraject uitwerken.

Wat de sociaal-culturele volwassenenorganisaties betreft met een werking binnen een specifieke regio in het kader van het decreet houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, de Avansa's, verwijs ik naar mijn antwoord van daarnet. We zullen rustig bekijken of we decretale aanpassingen moeten doorvoeren, en indien nodig welke.

De beslissing over de regiovorming is nog maar zeer recent genomen, en u begrijpt dat mijn administratie nu ook even alles rustig moet kunnen bekijken. De bedoeling is om verrommeling tegen te gaan en al die zaken zoveel mogelijk in die regiovorming te krijgen. Het is niet mijn bedoeling om targets inzake data te halen, maar wel om dat project te doen slagen. En als hier of daar dan een extra jaar nodig is met de zekerheid dat het daar dan in transformeert, dan verkies ik dat boven 'je moet en je zult', waarbij een hoop problemen worden gecreëerd die een jaar nadien eventueel opgelost zouden zijn. We zullen dat met gezond verstand en pragmatisme bekijken, vooral om het gestelde doel te bereiken en niet om te sanctioneren. Het gezond verstand is het adagium.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Bedankt voor uw heel uitgebreide antwoord, minister. Ik denk dat uw visie de juiste is. Pragmatisme is hier inderdaad op zijn plaats. U hebt mij daarmee gerustgesteld, en ik vermoed ook heel veel van die samenwerkingsverbanden die nu bestaan. Bedankt ook om alle decreten eens op te sommen waarover het ging. Nu gaat het ook volledig zo in het verslag staan. Ik was er daarstraks heel snel over gegaan.

Ik ben ook blij om te horen dat de Merode inderdaad een uitzondering krijgt. Want dat zou niet logisch zijn. Door die drie verschillende provincies en verschillende regio's heeft het een speciaal statuut. Zij kunnen dus zo verder werken. Het is ook een heel goede zaak dat verwacht wordt dat de alignatie tegen het einde van deze subsidieperiodes gebeurt. Dat is al een heel verduidelijkend antwoord. Dat kan voor wat rust en vertrouwen zorgen.

Wat ook rust en vertrouwen geeft, is dat de taakstelling van OP/TIL is uitgebreid en dat zij de nodige ondersteuning zullen kunnen bieden. Ik heb daar wel een bijkomende vraag over. Ik kan mij inbeelden dat dat een serieuze werklast en opvolging genereert bij OP/TIL. Gaan zij daar extra middelen voor krijgen, gezien de extra taakstelling die ze krijgen? Kunt u daar iets over zeggen? Dat lijkt me wel relevant voor OP/TIL.

Wat de verdere uitzonderingen betreft, ben ik blij om te horen dat er geen principiële onmogelijkheid bestaat om die uitzonderingen te krijgen. Ik begrijp dat dat gemotiveerd moet gebeuren en ik vertrouw erop dat de Vlaamse Regering daar dan de juiste keuze in zal maken.

Ik ben blij dat, indien één van die gemeentebesturen uittreedt, de Vlaamse overheid altijd haar engagement zal blijven nakomen. We moeten er wel op letten dat dit er niet voor gaat zorgen dat andere samenwerkingsverbanden ook uit elkaar zullen vallen, wanneer de extra lasten op die andere gemeentebesturen vallen. Ik begrijp het doel van de regiovorming volledig, namelijk verrommeling tegengaan, samenwerkingen zoeken en daar meerwaarde in vinden. Ik hoop dat het resultaat dan niet gaat zijn dat, indien één gemeente uitvalt, de hele puzzel uit elkaar valt en de gemeentebesturen de stekker eruit trekken doordat zij meerdere bijdragen moeten doen.

Ik heb voor de rest geen bijkomende vragen. En wat de Avansa's betreft: dat zullen wij ook verder blijven opvolgen. Bedankt voor de verduidelijking die u hebt kunnen scheppen vandaag.

De voorzitter: De heer Pelckmans heeft het woord.

Gustaaf Pelckmans (Groen): Bedankt voor de interessante vraag. Ik zal het kort houden, want ik denk dat we allemaal wat op ons tandvlees zitten, maar ik wil één element inbrengen dat nog niet gehoord is.

Collega Meremans en de minister weten dat Groen een grote voorstander is van een verstandige en intelligente uitbouw van de cultuurregio's. Dat is iets waar we echt in geloven. Ik ga niet één, maar twee handen reiken om daar samen aan te werken. Maar het is wel degelijk een 'work in progress'.

Ik zou graag het accent willen toevoegen vanuit de visie van de organisaties, de instellingen, de cultuurcentra, de bibliotheken. Natuurlijk moeten we daar de lokale besturen en de IGS'en bij betrekken, maar laat ons alsjeblieft ook eens kijken naar de mensen in het veld, over wie het uiteindelijk allemaal gaat, dat zij daar toch ook hun visie over kunnen ontwikkelen. Want die zouden daar wel eens andere ideeën over kunnen hebben.

Het is goed dat OP/TIL daarbij ingeschakeld wordt. Ik hoop, samen met collega Van de Wauwer, dat daar voldoende mensen en middelen voor worden ingezet, maar ik denk dat we ook moeten werken, op iets langere termijn, aan enthousiasmering van dit project. We gaan echt 'out of the box' moeten denken. En dat gaat echt wel verder dan IGS'en en lokale besturen. Denk vooral aan alle organisaties waar we het eigenlijk allemaal voor doen, zodat die vooral ook gehoord worden. Dat is mijn korte, maar heel duidelijke oproep. En mijn handreiking hebt u al gehoord en gezien.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik heb zelf in het verleden een aantal samenwerkingsverbanden opgericht. Mee opgericht, voor alle duidelijkheid. Ik heb dat zeker en vast niet alleen gedaan. Ook een erfgoedcel voor *… (onverstaanbaar) …* twee gemeenten die nu in een andere regio vallen. Geraardsbergen komt bij de

Denderregio, maar is eigenlijk van de erfgoedcel Vlaamse Ardennen. Je hebt daar toch wel wat overlappingen. Daar zal toch pragmatisch mee moeten worden omgegaan. Die gemeenten zijn historisch en sociologisch met elkaar verbonden. Het meest logische is natuurlijk dat je altijd binnen de referentieregio blijft. Dan heb je verbanden met andere samenwerkingsverbanden, die je kunt clusteren, wat natuurlijk de verrommeling moet tegengaan. Daar wou ik de nodige aandacht voor vragen.

De expertise mag niet verloren gaan. Ze werd van onderuit opgebouwd door ambtenaren en cultuurwerkers die elkaar kennen. Dat mag zeker en vast niet verloren gaan. Ik begrijp dat we ons zullen moeten aligneren, maar inderdaad: met een gezonde dosis pragmatisme. We moeten inderdaad, zoals de heer Pelckmans terecht zegt, blijven enthousiasmeren om daarvoor te gaan.

Uit de toelichting van minister Somers heb ik begrepen dat het zal gaan om een matroesjkamodel. Binnen een referentieregio kun je nog samenwerkingsverbanden hebben, die dan binnen een regio een aantal gemeenten met elkaar verbinden. Zeker voor cultuur is dat niet onbelangrijk. Ik snap wel dat een zekere schaal groot is, maar je werkt vaak met verenigingen, met erfgoedcellen, met heemkringen. De afstand mag daar niet te groot zijn. Wij kijken uit naar hoe het daar verder verloopt.

Ik ben geen believer van provincies. Van mij mogen die morgen allemaal worden afgeschaft. Ik heb daar geen enkel probleem mee. Maar dat zal die discussie ongetwijfeld opnieuw doen losbarsten. We zullen wel zien hoe dat verder verloopt.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ja, collega Meremans, het woord 'provincie' viel – en dat was exact wat ik ging zeggen. Ik sta de afgelopen vijf jaar echt met open mond te kijken naar de hele reparatie die is moeten gebeuren na de louter en alleen ideologisch ingegeven beslissing om de persoonsgebonden materies weg te halen bij de provincies. Daar is een gat geslagen. Men heeft toen beseft dat de afstand tussen Vlaanderen en de lokale besturen te groot is. De provincies deden voortreffelijk werk als het ging over cultuur, sport, noem maar op. Dat is nu weg. Dan heeft men beseft dat men daar een tussenniveau moet creëren. Dan was er het decreet Bovenlokaal Cultuurbeleid, en nu die regio's. Ik ga het niet nog eens zeggen, ik kan het eindeloos blijven herhalen: we hadden ons met z'n allen deze oefening kunnen besparen. We zijn nu aan het repareren wat we hebben weggegooid.

Dit gezegd zijnde. De regio's zijn nu uitgewerkt. Het is belangrijk om dat inderdaad als een 'work in progress' te zien. Daar sluit ik mij wel aan bij collega Meremans, die zegt dat de pragmatiek daar moet vooropstaan. Minister-president, u hoor ik zeggen dat we nu de regio's hebben ingedeeld, dat er daar nooit sprake is geweest van een participatief traject, en dat het nu 'comply or explain' is: als je denkt dat je er moet van afwijken, moet je het uitleggen. Dit houdt echt weinig rekening met de realiteit op het terrein. Zoals dat geldt voor de regio Dendermonde, geldt dat ook voor bijvoorbeeld mijn regio. Onze buurgemeente Denderleeuw hoort bij de Denderstreek. De Dender zit daartussen. Wij zitten in Liedekerke aan de verkeerde kant van de Dender. Wij kunnen ook op het Randfonds geen beroep doen. Wij zitten in Halle-Vilvoorde. Maar natuurlijk, de socio-demografische stemming van Liedekerke in acht genomen, horen wij veel meer bij elkaar dan de rest.

Minister-president, ik wil u vragen of u bereid bent om uw rigide houding toch wat af te zwakken en de pragmatiek voorop te houden en te kijken naar bestaande samenwerkingen tussen gemeenten.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik ben het vaak eens met u, collega Segers, maar nu fundamenteel niet. Ik zal u zeggen waarom.

Ten eerste, u maakt een denkfout door te zeggen dat de regio's in de plaats komen van de provincies. We zitten hier niet in de commissie Binnenlands Bestuur, maar dat is niet juist. We zijn tijdens de vorige legislatuur – u weet dat maar al te goed – gestart met de afslanking van de provincies met de persoonsgebonden bevoegdheden. Ik hoop dat we op een dag zullen komen tot de volledige afslanking. Collega Meremans en ikzelf zitten op dat vlak absoluut op één lijn. Maar die regio's zijn geen apart verkozen laag zoals de provincies dat zijn. Absoluut niet. Die regio's zijn er net om al die bovenlokale verrommeling weg te werken die er al bestond, ook toen de provincies nog persoonsgebonden bevoegdheden hadden. Het is dus niet zo dat de regio's nu worden opgericht om een lacune te vullen die zou zijn ontstaan doordat we de provincies hebben afgeslankt. Absoluut niet. Er is in dezen een compleet andere finaliteit. Ik denk dat u hier een denkfout maakt. De bedoeling van die regio's is het wegwerken van de verrommeling. Als politicus moet je daar volop achter staan. Je moet daar geen koudwatervrees over hebben. Soms moet je de kleine, heel vaak politieke afwegingen durven te overstijgen en vooral in overleg met de spelers op het terrein ergens proberen te geraken.

Sorry, maar in de vorige legislatuur was er ook veel koudwatervrees over de afslanking van de provincies. En ja, er zijn altijd weer fouten. En het decreet Bovenlokaal is niet perfect. Maar op zich is dat toch een Boeing die we met z'n allen op een redelijke manier hebben kunnen doen landen. Ik hoop dat we daar op een dag met die regio-oefening ook zullen eindigen. Ik hoop dat we uiteindelijk zullen eindigen in een bestuurslaag, met Vlaanderen en sterke steden en gemeenten, en dat wat ertussen hangt is opgeheven. Zo hebben we een duidelijke en heldere bestuursstructuur. Dat is alvast mijn droom voor een Vlaamse interne staatshervorming. Ik dank u.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Eerst en vooral kan ik mij voor 100 procent aansluiten bij wat mevrouw D'Hose nu heeft gezegd. Mevrouw Segers, dit is geen bestuursniveau. Het was een poging om in de verrommeling die er bestond in de intermediaire, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, intercommunales en weet ik veel wat, waarin een kat haar jongen niet meer terugvond, toch enige vereenvoudiging te brengen. Het is geen bestuursniveau, het zal geen verkozen organen kennen zoals een provincieraad en weet ik veel wat. Eigenlijk moet ik het antwoord van mevrouw D'Hose niet herhalen, want dat is voor 300 procent correct.

Mijnheer Van de Wauwer, OP/TIL zal inderdaad bijkomende middelen hebben. Dat is geen begrotingsaanpassing, maar zal binnen de administratie gebeuren. Het is een verschuiving van geld dat van de provincie komt. Uit de pot van bovenlokaal bibliotheekbeleid zal een bijkomende financiering naar OP/TIL gaan om die transformatie te begeleiden.

U hebt het over het uiteenvallen door het wegvallen van één gemeente. Ik denk dat de verneveling door het wegvallen van één gemeente in zo'n samenwerkingsverband nog wel zal meevallen. We zullen er inderdaad op toezien. Het decreet schrijft voor dat Vlaanderen evenveel bijlegt als de som van de gemeenten.

Er zijn heel veel mogelijkheden, maar de twee uitersten zijn: ofwel minder van Vlaanderen, ofwel iets meer van de gemeenten, ofwel iets daartussen. Maar dat is het decreet. Ik denk niet dat de soep daar zo heet zal worden gegeten en dat dat zal leiden tot het uiteenvallen van die samenwerkingsverbanden.

Mijnheer Pelckmans, alle organisaties horen, dat is zeer ambitieus. Maar ik denk dat je zoiets maar succesvol kunt doorvoeren wanneer je inderdaad overleg pleegt

met de organisaties en je de timing op het ritme van de organisaties afstemt. Maar je moet wel zeggen: tegen dan of dan moeten we ergens landen. Want anders is dat eindeloos. Maar dat dat het best in samenspraak gebeurt, lijkt mij de logica zelf.

Mijnheer Meremans, het is inderdaad misschien wel goed om het matroesjkamodel nog eens aan te halen. Het referentiepunt is de regio's. Maar de regio's kunnen subregio's hebben. De samenwerkingsverbanden kunnen zich situeren binnen een regio, niet over de grenzen van twee regio's heen, maar wel binnen een regio.

Regio's kunnen ook samen een samenwerkingsverband hebben. Dat was het probleem of de discussie voor bijvoorbeeld Limburg. Daar zijn er een heel aantal samenwerkingsverbanden over heel het grondgebied van de provincie Limburg. Als Limburg nu in drie regio's wordt gesplitst, kunnen die drie regio's nog gemakkelijk die dingen samen verderzetten. Maar wat we dan weer niet willen is een halve regio hier en een halve regio daar. Dat moet wel het geheel van regio's omvatten.

Mevrouw Segers, toen ik daarnet sprak over pragmatisme, ging het voor mij over de timing, waarbij we bekijken hoe we daar stapsgewijs toe komen. Ik bedoelde niet dat we nu nog overal uitzonderingen zouden toelaten om finaal nergens te eindigen. Het pragmatisme zit mij dus in het proces, niet in het resultaat. Ik ben bereid om af te wijken van die zaken in zeer, zeer uitzonderlijke gevallen, dat staat ook in het besluit van de Vlaamse Regering. Maar dat zal dan een beslissing van de Vlaamse Regering zijn.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister-president, ik dank u voor de verduidelijking die u nog gegeven hebt. Het doel van mijn vraag was om die onduidelijkheden weg te nemen, en ik denk dat dat grotendeels gelukt is, waarvoor dank. En mijn excuses dat we hier ongewild de discussie of het debat over de provincies opnieuw hebben gevoerd.

Ik wil hier nog een klein element aan toevoegen. Na het wegnemen van de persoonsgebonden zaken bij de provincies is wel gebleken dat ook tegenstanders van de provincies wel hebben gemerkt wat voor goede zaken er op dat domein toch gebeurden.

Minister-president, ik heb toch nog een laatste oproep. Wat dat pragmatisme betreft had ik ook wel begrepen dat die mogelijkheid er was om toch uitzonderingen toe te laten. Ik zeg niet dat het de regel moet zijn, maar ik hoop dat dat ook wel onder dat pragmatisme valt, en dat zoiets toch kan, indien nodig en indien goed gemotiveerd. Het is inderdaad geen bestuursniveau dat erbij komt maar het is wel een hele bestuurlijke operatie. En het is ook veel meer dan een bestuurlijke operatie alleen. Dit zal heel veel impact hebben. En als ik dan vraag naar pragmatisme, dan heb ik het ook over die erfgoedcellen. Zij vormen samenwerkingen omdat ze samen zorg willen dragen voor het gemeenschappelijk, gezamenlijk erfgoed dat ze beheren.

Bij de UiTPAS-regio's zijn dat samenwerkingen op basis van dezelfde sociologische kenmerken. Als blijkt dat dat een goede grond is om eventueel een uitzondering te krijgen, goed gemotiveerd, dan hoop ik dat dat pragmatisme eventueel toch kan. Het is toch een oproep om zeker ook in het achterhoofd te houden dat dit meer is dan een bestuurlijke operatie alleen tegen verrommeling. Die operatie is absoluut nodig, het is een goede oefening. Maar houd dat ook zeker mee in het achterhoofd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de bestuurlijke hervormingen in het museale landschap
– 2584 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega's, het is de laatste vraag na een lange dag. Ik zal er wat vaart achter zetten, niet het minst omdat om kwart na zes de eerste live-uitzending van Vlaams Belang TV begint. Dat wil toch niemand missen?

De laatste maanden werden er door een reeks van sluitingen en nieuwe plannen voor een grote museale stadssite behoorlijk wat vragen gesteld bij het museale beleid in Brugge. En enkele weken terug raakte bekend dat de Stad Brugge in een interne mededeling aan het personeel heeft laten weten dat Till-Holger Borchert, de algemeen directeur van het conglomeraat Brugse Musea, dat dertien museale instellingen omvat, waaronder het Groeningemuseum, het Sint-Janshospitaal en het Gruuthusemuseum, met ingang van 1 april van zijn taak als directeur is ontheven. Borchert wordt wetenschappelijk directeur. Dat is een functie die voorheen niet bestond in de Brugse Musea. De operationele leiding over de Brugse Musea komt nu in handen van een directieteam van vijf mensen.

Er wordt niet gecommuniceerd waarom Borchert niet langer de leiding heeft. De buitenwereld heeft er het raden naar. Hij is echter niet de enige museumdirecteur die de laatste tijd aan de kant werd geschoven. Het valt bij al die verschuivingen op hoe dit zeer vaak gebeurde zonder voorafgaande evaluaties, toetsing en vaak ook zonder dwingende redenen. Dat laatste is niet erg duidelijk, want Geert Sels, cultuurjournalist voor De Standaard, zegt over deze modus operandi dat het er een is die "lijkt op een geheime sekte waar in de grootste verborgenheid beslissingen worden doorgedrukt."

De aanstelling van Carmen Willems als algemeen directrice van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) gebeurde zonder enige vorm van examen. Het was de raad van bestuur, die autonoom kan werken, die dat besliste. Begin 2020 werd in Oostende Dominique Savelkoul aangesteld als crisismanager van Mu.ZEE. Later ging die aanstelling als vanzelf over in een directeurschap. Bij de federale wetenschappelijke instellingen werd onlangs Bruno Verbergt aangesteld als interim-directeur van het Museum Kunst & Geschiedenis, zonder dat er sprake was van een vacature.

U begrijpt wat ik wil schetsen. Deze hermetische en weinig transparante manier van werken roept een aantal vragen op. Het is een rode draad die we jammer genoeg de laatste twee jaar zien.

Minister-president, was er voorafgaand aan het ontslag van de heer Borchert communicatie hierover met uw departement of kabinet? Deze vraag geldt ook voor de andere dossiers die ik heb aangehaald. Wordt zoiets met u of uw departement eerst besproken? Het gaat toch vaak over belangrijke instellingen. Hoe reageert u op al deze recente verschuivingen binnen het Vlaamse museale landschap? We kunnen merken dat daar in de vakpers, zelfs in het buitenland, met argusogen naar gekeken wordt. Deelt u mijn mening dat het gebrek aan transparantie hierrond geen goede zaak is voor het imago van de Vlaamse topmusea? U wilt inzetten op internationale faam. Dat lijkt mij toch deze vraag waard. Volgens mij geeft dat in ieder geval geen blijk van 'good governance', maar daarover straks nog iets meer.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, laat mij eerst dit zeggen. De Vlaamse overheid is de inrichtende macht van het KMSKA. Voor Mu.ZEE is zij eveneens de inrichtende macht, samen met de stad Oostende. Voor beide musea is de Vlaamse overheid vertegenwoordigd in de raad van bestuur. Van deze directeurswissels waren mijn departement en kabinet dus op de hoogte. Van de directeurswissels bij de Musea Brugge en het Museum Kunst & Geschiedenis waren we niet op de hoogte. Hier zijn respectievelijk de stad Brugge en de federale overheid de inrichtende macht.

Hoe reageer ik op al deze verschuivingen? Voor ik op deze vraag inga, wil ik enkele misverstanden rechtzetten.

Till-Holger Borchert is niet ontslagen bij de Musea Brugge. Intern is overeengekomen dat hij voortaan de functie van wetenschappelijk directeur opneemt. Aangezien de stad niet verder communiceert over de reden van deze interne verschuiving kan ik geen verdere conclusies trekken.

Carmen Willems is aangeworven als zakelijk directeur van het KMSKA op basis van een vacature en na het doorlopen van de geijkte procedure. Nadat de algemene directeur uit dienst ging werd haar takenpakket uitgebreid naar algemene directie. Er loopt momenteel een procedure binnen het KMSKA voor de aanwerving van een nieuwe artistiek directeur.

Bij Mu.ZEE is er een open oproep geweest voor de aanstelling van een nieuwe directeur. Ondanks een dertigtal kandidaturen, leidde de procedure, die zich uitstrekte over drie rondes, niet tot een kandidaat die beantwoordde aan het gewenste profiel.

Hierop is de raad van bestuur begin 2020, na afstemming met de Vlaamse administratie, overgegaan tot de aanstelling van Dominique Savelkoul als waarnemend directeur. Na de eerste zes maanden van haar mandaat als waarnemend directeur, waren de leden van de raad van bestuur van oordeel dat het in het kader van continuïteit van de organisatie raadzaam was om het mandaat van mevrouw Savelkoul als waarnemend directeur te verlengen met anderhalf jaar.

Het was voor de raad van bestuur prioritair om door deze verlenging haar 'change management' duurzaam te verankeren om zo met een goed onderbouwde visie en een sterke identiteit naar een boeiende toekomst te kunnen kijken en een nieuwe directeur te kunnen aantrekken. Na de heropening van Mu.ZEE op 1 juni 2021, waarmee Mu.ZEE zich wil herpositioneren binnen het Vlaamse museumlandschap, wordt een nieuwe aanwervingsprocedure opgestart.

De aanstelling van Bruno Verbergt als interim-directeur bij het Museum Kunst & Geschiedenis lijkt mij tenslotte de normale gang van zaken. Een interimfunctie is net bedoeld om een job tijdelijk in te vullen in afwachting van het uitschrijven van een formele procedure.

Ik antwoord op uw vraag.

Over de recente verschuivingen van directie binnen het museumlandschap ben ik eigenlijk vrij positief gestemd. Het feit dat er verschuivingen gebeuren, toont net aan dat raden van bestuur of inrichtende machten hun verantwoordelijkheid opnemen en op zoek gaan naar het juiste profiel op de juiste plaats. Het is een indicatie dat de directie effectief geëvalueerd wordt en dat er waar nodig bijsturingen gebeuren in het belang van de organisatie. Dat gebeurt het beste zo transparant mogelijk, maar een open communicatie over alle aspecten van een dergelijke verschuiving is ook niet wenselijk. Soms gaat het over persoonsgevoelige

materie die in het belang van de betrokkenen niet met de buitenwereld gedeeld kan worden. Een correcte communicatie vereist hier dus enige terughoudendheid.

Indien er dieper wordt ingegaan op de concrete omstandigheden vind ik niet dat de musea in de fout gegaan zijn. Bij de Musea Brugge gaat het over een interne herschikking waarover correct gecommuniceerd is. Bij het KMSKA is het takenpakket van de zakelijk directeur uitgebreid tot de algemene directie. Gelet op de zakelijke uitdagingen waar het KMSKA tegenaan kijkt met de heropening is dit een logische keuze. Er loopt intussen ook een open procedure voor de aanwerving van een nieuwe artistiek directeur. Bij Mu.ZEE is er ten slotte beslist om de tijdelijke directeur langer in dienst te houden in het belang van de organisatie. Later dit jaar volgt nog een open oproep voor een definitieve aanwerving.

Ik deel dan ook niet het standpunt dat aan bod kwam in het bewuste artikel in De Standaard, dat dit zou wijzen op een gebrek aan transparantie in het museale veld.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Het is natuurlijk wel opvallend hoe de heer Borchert aan de kant wordt geschoven. Ik heb niet gezegd dat hij ontslagen is, maar zijn verschuiving is een degradatie en dat roept toch enige vragen op bij wie daar even over nadenkt. Dat ik daar persoonlijk vragen bij heb, is één ding. Maar mij gaat het vooral om de indrukken die dat geeft in het buitenland en de gevolgen voor de uitstraling van het Vlaamse museumlandschap. Ik las niet alleen wat De Standaard daarover schreef, maar ook artikels in de vakpers. Daarin werd hier en daar toch ook gewag gemaakt van verschuivingen in het Vlaamse museumlandschap en dat heeft mijn aandacht getrokken.

Ik begrijp dat het niet wenselijk is dat alle informatie publiek gemaakt wordt, uiteraard niet. Maar de voorbeelden die ik heb opgesomd geven wel een trend aan waarbij er sprake is van te weinig transparantie. Er wordt een beeld gecreëerd dat het imago van de sector niet goed uitkomt. In uw visienota van vorig jaar stelde u: "Het is mijn ambitie om tijdens mijn regeerperiode de nodige aandacht te besteden aan good governance." Ook is de gids Cultural Governance up-to-date gemaakt in samenwerking met de Universiteit Antwerpen. Ik denk dat transparantie op dat vlak een teken is van goed bestuur, zoals ook de manier waarop iemand wordt benoemd? Mijn afsluitende vraag is of er sinds het uitgeven van die update vorig jaar opnieuw stappen vooruit zijn gezet op het vlak van good governance in onze musea. Welk nut heeft dat opgebracht?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Good governance is niet iets dat men met een vingerknip kan invoeren. Je moet eerst de regels vastleggen en dan ermee aan de slag gaan. Na iets minder dan een jaar al vragen of er al evolutie is te bespeuren, is wat voorbarig. Je moet dat case by case bekijken. Als er wijzigingen van raden van bestuur en van directies zijn, kun je kijken of de regels van good governance goed zijn toegepast. Ik hou daar ook toezicht op. Maar in de gevallen waarover wij het hier hebben, zijn er inderdaad geen overtredingen van good governance vast te stellen. Natuurlijk mogen die interim-periodes niet te lang aanslepen. Tot hiertoe vind ik ze verantwoord. Maar het mag niet te lang duren totdat door een procedure de betrokkenen bevestigd worden in hun functie of dat er iemand anders wordt benoemd.

Ik zie die evolutie wel gebeuren, maar dat is niet iets dat ineens in orde is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.